

FEITEN EN COMMENTAREN OVER ALCOHOL EN DRUGS

118-de jaargang no. 1/2

januari-juni 2018

ALCOHOL STEEDS MINDER TOELAATBAAR

De afgelopen maanden is het drinken van alcohol steeds meer onder vuur komen te liggen. De wetenschap is het er al jaren over eens dat veel alcohol slecht voor de gezondheid is. Maar hoeveel is veel? De wetenschap is al vele jaren bezig de grens tussen veel en weinig naar beneden te schuiven. Het eerst zagen wij dat aan de strafbaarheids-grens voor het bloedalcoholgehalte. Van 1,0 promille ging die naar 0,8 promille, later naar 0,5 promille en nu wordt er serieus gesproken over 0,2 promille.

Bij het maximum aantal glazen drank dat je zonder gezondheidsschade kunt drinken, zien we hetzelfde. Eerst lag de grens bij 4 glazen per dag. Dat werd "sociaal drinken" genoemd. Drank je vier glazen op één avond, dan bleef je nog beneden de 1,0 promille bloedalcoholgehalte. Maar de Gezondheidsraad stelde in 2005 al dat zwangere zich geheel van alcohol dienden te onthouden. In 2006 stelde de Gezondheidsraad de "veilige grens" voor mannen op 2 glazen per dag, in navolging van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO). In 2013 kwam het KWF tot de conclusie dat om je kans op kanker zo klein mogelijk te maken, je het beste helemaal geen alcohol kon drinken.

In 2015 verlaagde de Gezondheidsraad de toelaatbare dagdosis naar maximaal 1 glas voor man of vrouw, en stelde bovendien dat het allerbeste was om in het geheel geen alcohol te drinken. Een advies dat nogal wat contro-versen opriep, maar sindsdien door aanvullend onderzoek flink versterkt is.

De opeenvolgende verlagingen van de grens zijn een gevolg van het feit dat de wetenschap steeds nauwkeuri-ger meetmethoden heeft ontwikkeld. Daardoor zijn steeds kleinere hoeveelheden alcohol in het bloed aantoonbaar geworden. Dat was één van de aanleidingen voor de ver-laging van de strafbaarheidsgrens in het verkeer. Ook zijn steeds kleinere afwijkingen in de werking van organen aantoonbaar geworden. Daardoor kunnen zich ontwikke-lende ziekten eerder ontdekt worden, zodat de kans op genezing groter is, of de handicap van die zieke kleiner blijft.

De alcoholbranche staat op het standpunt dat alcohol een gewoon consumptieartikel is, je moet er alleen maar verstandig mee omgaan. De gemiddelde consument acht zichzelf verstandig, dus zal hem niets gebeuren denkt hij. Maar hij vergeet dat tien procent van de regelmatige consu-menten al verslavingsverschijnselen vertoont. Zij voelen zich niet lekker als zij hun dagelijkse glaasje niet krijgen, gaan slechter slapen, krijgen hoofdpijn of worden onrustig. De kans op lichte afkickverschijnselen is dus vrij groot.

De adviezen om uiterst weinig of liever nog helemaal geen alcohol te drinken, stuiten ook op weerstand door het hardnekkige geloof dat een geringe hoeveelheid alcohol goed voor hart en bloedvaten zou zijn. Dat is een theorie opgesteld om de "Franse paradox" te verklaren. Een theorie die de liefhebbers van een wijntje goed van pas kwam en waar zij dus meteen geloof aan hechtten. Maar inmiddels zijn er betere verklaringen voor die paradox gegeven, en is bewezen dat dit gunstig effect van alcohol niet bestaat.

Dr.ir. D. Korf

Italianen onderschep- ten "sjoemelchianti"

De naam van de Italiaanse wijnsoort "chianti" is een beschermd handelsmerk. Om het merk te beschermen hebben de chianti-producenten het Chianti Consortium opgericht. Dat Consortium is onlangs een omvangrijke fraude op het spoor gekomen.

In totaal werden meer dan 56.000 flessen namaak chianti onderschept die aangelengde poederwijn bleken te bevatten. "Poederwijn" is een chemisch concentraat in poedervorm, dat door de importeur of de detaillist met goedkope wijn of een mengsel van water en alcohol wordt aangelengd tot iets was op wijn moet lijken en als zodanig verkocht wordt.

Een dergelijk brouwsel verkopen onder de naam van een gerenommeerde wijnsoort, is natuurlijk vragen om moeilijkheden.

De "sjoemelchianti" was door de fraudeurs bedoeld voor de export, in het bijzonder naar "landen waar het drinkende deel van de bevolking een eigenschap als kwaliteit minder hoog aanslaat dan de prijs, zoals Groot-Brittannië en de Verenigde Staten". Het Chianti Consortium schat de fraude op ruim 200 miljoen euro.

De verkoop van de sjoemelchianti verliep vooral via webwinkels. Een verkoopkanaal waar verhaal halen lastig is. En als het de consument alleen maar te doen is om de roes, zal die het er vaak bij laten zitten.

Wordt drank de nieuwe sigaret ?

IERLAND WIL WAARSCHUWING TEGEN KANKER OP ALLE DRANKFLESSEN

Gezondheidsfunctionarissen in Ierland willen dat op elke fles alcoholhoudende drank komt te staan "er is een direct verband tussen alcohol en dodelijke vormen van kanker". Producenten hebben daartegen geprotesteerd, zij zijn bang dat alcohol het (nieuwe roken) wordt.

De Europese Commissie maakt zich zorgen over de afnemende gezondheid van zijn inwoners. Met name over de toename van kanker, obesitas en hart- en vaatziekten. Onder het motto dat voorkomen beter is dan genezen, is enkele jaren geleden wetgeving uitgevaardigd die vermelding van de ingrediënten van voedings- en genotmiddelen op de verpakking verplicht stelt. Pressie door de alcohollobby leidde er toe dat alcoholhoudende dranken voorlopig vrijstelling kregen van de declaratieplicht. Nu loopt die vrijstelling naar zijn einde.

Daarnaast zijn gezondheidsfunctionarissen in Dublin bezig met het opstellen van een wetsontwerp dat een verplichting omvat tot het vermelden van het risico op kanker. Voor de alcoholproducenten een nachtmerriescenario. Bij het indienen van het wetsvoorstel bij het parlement

constateerde Minister Harris van volksgezondheid over het voorgelegde wetsontwerp: "Een lagere alcoholconsumptie is een belangrijke stap naar minder kanker". En over de verwachte effecten: "Dit is een mijlpaal in de volksgezondheidswetgeving die echt een verschil zal gaan maken voor wat betreft het verminderen van alcoholgerelateerde schade".

Natuurlijk kreeg de minister tegen-gas. P.Bergeron, secretaris-generaal van de Brewers of Europe liet weten: "Alcohol is geen tabak. Tabak is zelfs in kleine hoeveelheden inherent schadelijk. Alcohol wordt pas schadelijk wanneer hij in grotere hoeveelheden wordt geconsumeerd". Preventiefunctionarissen zijn het daar niet mee eens. Zij wijzen op een rapport van de Agency for Cancer Research uit 2007, waarin onder andere geconstateerd wordt dat bij 3 glazen per dag de kans op hoofd- en nekanker twee- tot driemaal zo groot is als bij niet-drinkers. Professor Peck-Radosavljevic van de United European Gastroenterology voegt hier aan toe dat één glas per dag al een forse verhoging van de kans op slokdarmkanker veroorzaakt.

HERSENACTIVITEIT BINGEDRINKERS VERGELIJKBAAR MET ALCOHOLISTEN

Onderzoek door een groep wetenschappers onder leiding van prof. dr. E. Lopez-Caneda heeft onlangs laten zien dat binge-drinken veranderingen in de hersenen veroorzaakt die vergelijkbaar zijn met die bij alcoholisten. Het onderzoek werd vorig jaar september gepubliceerd in het tijdschrift *Frontiers in Behavioral Neuroscience*.

De onderzoekers vergeleken de elektrische hersenactiviteit in rust van studenten die minstens éénmaal per maand binge-dronken, met die van studenten die nooit stevig hadden gedronken. Alle studenten waren eerstejaars. Door middel van elektroden op de hoofdhuid werd de elektrische

activiteit gemeten in verschillende hersengebieden. Er bleken tussen de twee groepen proefpersonen aantoonbare verschillen in hersenactiviteit te zijn. De bingedrinkers hadden aanzienlijk hogere waarden van de elektrofysiologische parameters bekend als bèta- en thëtagolven.

Bingedrinken veroorzaakt dus veranderingen in het functioneren van de hersenen die langer aanhouden dan de roes. Veranderingen die kunnen duiden op een verminderd vermogen om adequaat te reageren op externe prikkels. Misschien zijn het de eerste tekenen van alcoholgerelateerde hersenschade, of van zich aandienende verslaving. Hoe lang die veranderingen aanhouden, is onbekend.

De grootste verrassing kregen de onderzoekers te zien toen zij de grafieken van de bingedrinkende studenten vergeleken met die van alcoholisten. Er waren diverse punten van overeenkomst. Dit terwijl de onderzochte studenten slechts af en toe excessief alcohol gebruikten en niet voldeden aan de criteria voor alcoholisme. De veranderingen veroorzaakt door het binge-drinken lijken dus de eerste sporen te zijn die naar alcoholisme leiden.

COLOFON

De GO: driemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880.

Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur:
Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20,
4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl

Administratie:

R. Peereboom, Gaanderij 111,
1852 RV Heiloo, tel 072-5335192
giro NL81 INGB 0000 849058.

Artikelen voorgaande nummers:
www.angob.nl

FEESTDAGEN INSTELLEN VOOR COMMERCIEEL BELANGHEBBENDE ?

Bij bierbrouwer Bavaria is iemand op het idee gekomen dat iedereen in de gelegenheid gesteld moet worden om met carnaval onbelemmerd feest te vieren. Daarom is Bavaria een petitie gestart om van carnavalsmaandag en carnavalsdinsdag twee nationale feestdagen te maken. Op die dagen zouden werknemers vrij moeten krijgen, resp. nemen.

Wij vermoeden dat het Bavaria vooral te doen is om zijn bieromzet te verhogen. Iedereen vrij betekent meer carnavalsvierders. En meer carnavalsvierders betekent meer bierconsumptie. Je moet maar brutaal zijn om je eigenbelang te laten doorgaan voor een feestje voor iedereen !

Werkgeversorganisatie VNO-NCW Brabant-Zeeland is niet enthousiast voor het idee. Werknemers hebben tegenwoordig genoeg vrije dagen om twee daarvan op te nemen als zij carnaval willen vieren. Verplichte vrije dagen vastleggen, is niet meer van deze tijd. Als bedrijven twee dagen willen sluiten, moeten zij dat in de CAO regelen.

Nationale feestdagen gelden voor het hele land. Buiten de Zuidelijke provincies zal weinig animo zijn om snipperdagen verplicht vast te leggen.

BLOEDPROEF BIJ VERKEERSDODEN ?

In het kader van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering, wordt gekeken naar de mogelijkheden om het nemen van monsters bij overleden personen mogelijk te maken. Dit bijvoorbeeld bij gevallen van eenzijdige dodelijke verkeersongevallen.

Tot nu toe staat de wet het niet toe om bloed af te nemen bij een omgekomen verkeersslachtoffer. Toch kan het van belang zijn om te weten of iemand zelfmoord heeft gepleegd door het water in te rijden, of dat hij "alleen maar" stomdronken was.

De meeste nabestaanden willen het graag weten om reden van piëteit. Maar er kunnen bij de nabestaanden ook

Ambtenaren VWS verwijderden passages uit notulen drankoverleg

VWS LIET TRIMBOS SCHRAPPEN IN ONDERZOEKSRAPPORT

In 2014 is een onderzoeksrapport van het Trimbos Instituut naar de Tweede Kamer gestuurd, waarin zonder dat de Kamer het wist, wijzigingen waren aangebracht op verzoek van het ministerie van VWS. De onafhankelijkheid van het Trimbos Instituut komt daarmee in een bedenkelijk licht te staan. Het onderzoek betrof een vergelijking van leeftijdsverificatiesystemen, meer specifiek voor de verkoop van tabak.

De aanleiding tot het rapport ligt in 2013. Supermarktexploitant Pollemans, franchisenemer van Albert Heijn, wilde in zijn zaak de leeftijdscontrole voor alcohol zo effectief mogelijk maken. Dat was met behulp van het elektronische systeem Ageviewers. Het hoofdkantoor van Albert Heijn verbood echter begin 2014 Pollemans om van dat (nagenoeg) waterdichte systeem gebruik te maken. Ons inziens vooral omdat men omzetverlies vreesde bij een al te effectief systeem.

Pollemans tekende tegen het verbod beroep aan bij de rechter. Op 11 september 2014 deed die uitspraak : als franchisegever is Albert Heijn bevoegd om eenheid van presentatie voor al zijn winkels na te streven, en daardoor bevoegd om te beslissen over het systeem van leeftijdscontrole.

In de tussentijd was gebleken dat ook bij de supermarktketens van Jumbo en Spar, de hoofdkantoren een verbod op het gebruik van Ageviewers door hun filialen hadden uitgevaardigd. Dat leek verdacht veel op een (verboden) afspraak tussen de supermarkten om Ageviewers te boycotten. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) startte daarom een onderzoek. Dat leidde tot de conclusie dat er inderdaad sprake was van concurrentievervalsing door kartelvorming, en dat het CBL (de overkoepeling van de supermarkten) daar een belangrijke rol bij speelde.

De producent van Ageviewers, de Hollandse Exploitatie Maatschappij (HEM) te Breda startte een gerechtelijke procedure tegen Jumbo en CBL. Op 9 maart 2016 deed de rechtbank te Den Haag uitspraak : de gedaagden

hadden het kartelverbod overtreden en waren daarmee schadelijktig aan de HEM. Beide tekenden hoger beroep aan bij het gerechtshof.

Valsheid in geschrifte ?

Intussen speelde op een ander terrein, namelijk op dat van de wetgeving ook een kwestie rond Ageviewers. In 2008 had er overleg over het alcoholbeleid plaatsgevonden tussen de alcoholbranche en hoge ambtenaren van het ministerie van VWS. Bij dat overleg was ook het systeem Ageviewers ter sprake gekomen. Bij de rechtszaken over het verbod op Ageviewers, was het van belang om te weten wat er destijds over dat systeem was gezegd en/of besloten. Echter, het verslag van het overleg tussen VWS en de alcoholbranche vermeldde daar niets over, bladzijde twee van het verslag bleek te ontbreken.

De zaak tussen HEM en CBL/Jumbo speelt intussen voor de Hoge Raad. Omdat die het hoogste orgaan is waarop partijen een beroep kunnen doen, heeft D. Benschop van de HEM een beroep gedaan op de wet openbaarheid van bestuur. Nu zijn er stukken boven tafel gekomen waaruit blijkt dat ambtenaren passages gewist hebben uit het verslag.

De waarde van het rapport over leeftijdsverificatiesystemen, dat het Trimbos Instituut in 2014 aan de Tweede Kamer deed toekomen, is hiermee sterk in waarde gedaald. In dat rapport zijn, zonder dat dit gemeld werd, wijzigingen aangebracht op verzoek van het ministerie van VWS.

De wijzigingen die het Trimbos op verzoek van het ministerie had doorgevoerd, gingen over de hoofdconclusie. In het concept dat naar het ministerie was gezonden, stond dat één specifiek systeem om de leeftijd te controleren zeer betrouwbaar was (96%). In het eindrapport was die conclusie ineens veranderd : er was meer onderzoek nodig omdat er nog niets zinnigs te zeggen was over de effectiviteit van de verschillende systemen.

Kamerlid Joël Voordewind, die zich al jaren inzet voor het verbeteren van de leeftijdscontroles, vindt de gang van zaken zorgelijk. Er is door ambtenaren van het ministerie richting gegeven om conclusies aan te passen. Het Trimbos zet zijn reputatie op het spel door hieraan gehoor te geven.

Wij vragen ons af : is hier sprake van corruptie, omkoping of vriendjespolitiek ? Of werkt er een mol van de alcoholbranche bij het ministerie van volksgezondheid ?

Dingeman Korf

Helaas niet het gevolg van bewuste keus consumenten

WIJNPRODUCTIE DAALDE VORIG JAAR FORS

De wereldwijde productie van wijn daalde vorig jaar met bijna 9 procent. Daarmee is de productie terug op het niveau van 50 jaar geleden. Altijd nog een enorme plas, bijna 246 miljoen hectoliter. De belangrijkste oorzaak van de terugval lijken de weersomstandigheden van 2017 te zijn.

De daling heeft zich over de hele wereld voorgedaan, maar was in Europa het grootst. Frankrijk spande de kroon: volgens voorlopige schattingen een daling van de productie met 22 procent. Ook Spanje en Italië kenden een forse daling. Wijnen uit die landen zullen ongetwijfeld duurder worden.

Of de hogere prijs de consumptie veel zal doen afnemen, valt te betwijfelen. Voorlopig lijkt de verhoging van de prijs tot dubbeltjes beperkt te blijven. In 2016 gaf de gemiddelde Nederlander € 3,44 uit voor een fles wijn.

Voor de volksgezondheid is het een goede zaak wanneer er minder wijn op de markt komt. Helaas is het een incidentele daling, geen structurele. De consument heeft niet bewust gekozen om minder te consumeren. En de producenten hebben bovendien nog grote voorraden van voorgaande jaren liggen. De prijsverhoging zal dus beperkt blijven. En volgend jaar zou bij beter weer, de productie zomaar terug kunnen zijn op het niveau van 2016.

Het persbericht over de slechte wijn-oogst, geeft verder een aardig inzicht waar die wijn geproduceerd wordt. De grootste wijnproducent is niet Frankrijk zoals velen denken, maar Italië, met een productie van ruim 39 miljoen hectoliter. Frankrijk staat op de tweede plaats, en Spanje op de derde. Samen goed voor ruim 109 miljoen hectoliter. Zowel de wijnproductie als de wijnconsumptie is vooral een Europese zaak.

Op de vierde plaats komen de Verenigde Staten en op de vijfde Australië. Dan volgen nog Argentinië, China en Zuid-Afrika. Al deze landen produceren meer dan 10 miljoen hectoliter. De traditionele Europese wijnlanden (Portugal, Griekenland, Hongarije, Roemenië en Oostenrijk) produceren minder dan 10 miljoen hectoliter.

In eerste instantie alleen voor vrachtverkeer ? ALCOHOLSLOT WEER IN DISCUSSIE

Bij het Europees Parlement is vorig jaar een voorstel ingediend om diverse veiligheidssystemen op den duur verplicht te stellen voor personenauto's en vrachtwagens. Onderdeel van het pakket maatregelen is een verplicht alcoholslot voor vrachtauto's. Inmiddels is in België een wet aangekondigd die een alcoholslot voor alle auto's verplicht stelt bij grove overschrijding van de alcohollimiet.

Het Europees Parlement debatteerde herfst vorig jaar over een breed voorstel ter bevordering van de verkeersveiligheid. Daarin werden de lidstaten opgeroepen tal van assistentie- en veiligheidssystemen in personen- en vrachtauto's verplicht te stellen. Genoemd worden zaken als noodremsystemen, dodehoeksyste-men en dergelijke.

Ook ter discussie stond het idee om op langere termijn te komen tot een absoluut alcoholverbod voor bestuurders van vrachtauto's. Het beste middel om dat doel te bereiken zou een verplicht alcoholslot zijn.

In België is onlangs al een wet aangenomen die alcomobilisten met een bloedalcoholgehalte van 1,8 promille of hoger, verplicht om een alcoholslot te laten installeren. Wanneer het de eerste keer is dat de bestuurder betrapt wordt, kan de rechter er nog voor kiezen om in plaats van een alcoholslot een (forse) boete op te leggen. Die wet wordt 1 juli dit jaar van kracht en geldt zowel voor personenauto's als voor vrachtauto's.

Kort na het aanvaarden van de wet door het parlement, publiceerde het Belgische onderzoeksinstituut voor verkeersveiligheid VIAS een rapport waarin de effectiviteit van het alcoholslot werd vergeleken met de effectiviteit van traditionele straffen als boetes, taakstraffen en gevangenisstraf. Het

bleek dat het percentage recidivisme bij de klassieke straffen ongeveer viermaal zo hoog lag als bij het alcoholslot. Het alcoholslot gaat recidivisme dus vrij effectief tegen.

In ons land is in het verleden al eens geëxperimenteerd met een alcoholslot. De beoordeling daarvan viel nogal negatief uit, het alcoholslot zou geen wezenlijke bijdrage aan de verkeersveiligheid leveren. Geheel in tegenstelling met het Belgische onderzoek. Het zou niet waterdicht zijn en te weinig efficiënt. Daarop is door de vorige minister van verkeer besloten om het alcoholslot af te voeren van de lijst van mogelijke strafmaatregelen.

Inmiddels zijn naar aanleiding van de discussie in het Europarlement in de Tweede Kamer vragen gesteld. Juist voor de beantwoording van de vragen door de huidige minister Van Nieuwenhuizen, vonden op één dag twee verkeersongevallen plaats door dronken vrachtautochauffeurs. De minister noemde dat schandalig. *"Juist van professionals zou je mogen verwachten dat ze verantwoordelijk gedrag laten zien"*.

Nu gaat minister Van Nieuwenhuizen samen met vertegenwoordigers van de sector, bekijken of in het licht van de meest recente kennis, de beslissing van haar voorganger ongedaan moet worden gemaakt.

Dingeman Korf

Belgische onderzoekers tegendraads

VERHOOG PRIJS ALCOHOL, NIET DE LEEFTIJDSGRENS

Belgische onderzoekers die de alcoholwetgeving evalueerden, stellen dat verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geen prioriteit behoeft te hebben. Zij pleiten voor een geïntegreerd beleid, waar hogere prijzen een essentieel onderdeel van uitmaken.

Waarom de onderzoekers van twee bewezen effectieve maatregelen, er één willen uitsluiten is wat onduidelijk. De afgelopen jaren is in diverse landen de leeftijdsgrens verhoogd, met positieve resultaten. Op grond daarvan pleiten hersenspecialisten, kinder-artsen, psychologen voor verdere verhoging naar 22 of 23 jaar. Zij bekijken de alcoholproblemen vanuit een visie op de lange termijn. En dat betekent het begin van de problemen

opschuiven naar een hogere leeftijd, naar de volwassenheid.

De Belgische onderzoekers stellen: "Uit ons onderzoek blijkt dat het verhogen van de prijs een veel groter effect op het alcoholgebruik heeft dan het verhogen van een leeftijdsgrens." In hoeverre die onderzoekers er rekening mee hebben gehouden dat een prijsverhoging direct werkt, en een verhoging van een leeftijdsgrens pas na jaren wordt geaccepteerd en nageleefd, wordt uit hun persbericht niet duidelijk.

Voorlopig lijkt ons het beste om beide maatregelen te hanteren. En dan ook de aanbeveling van de Belgische onderzoekers te volgen om op te treden tegen feestjes waar men voor een bepaald bedrag vrij mag drinken.

Alcohol slecht voor de botten

Alcohol vergroot het risico op botontkalking (osteoporose) en verstoort op langere termijn gezonde botvorming. Aldus de conclusie uit dierproeven door onderzoekers van de Universiteit van Wenen.

Het onderzoek werd uitgevoerd met biggetjes als proefdieren. Die kregen tweemaal per week hetzij een mengsel van alcohol en appelsap te drinken, hetzij zuiver appelsap. Al na twee maanden bleek uit microscopisch onderzoek dat de botvorming verstoord was. Ook werd bloed afgenomen en onderzocht. Daarbij bleken de elementen fosfor (fosfaat) en calcium te laag te zijn.

Wanneer deze resultaten ook voor de mens gelden, betekent dit dat jongeren die veel drinken hun botmassa niet zo degelijk opbouwen als normaal zou kunnen. Zij hebben zwakkere botten en lopen op latere leeftijd een toegenomen risico op osteoporose.

Projectleider dr. P. Pietschmann waarschuwt daarom met name tegen binge-drinken. De gevolgen daarvan komen soms pas na vele jaren aan het daglicht.

ZWARE DRINKERS HEBBEN MEER KANS OP DEMENTIE

Een groep onderzoekers onder leiding van prof. dr. M. Schwarzsinger onderzocht het verloop van de gezondheid en sterfte van ex-ziekenhuispatiënten, geregistreerd in het Franse register van ex-ziekenhuispatiënten over de periode 2008 tot 2013. Zij concluderen dat degenen met alcoholproblemen in de voorgeschiedenis, een driemaal verhoogd risico op dementie lopen.

Het register van ex-ziekenhuispatiënten omvatte over de periode 2008 - 2013 in totaal 31,6 miljoen personen. Ten tijde van het onderzoek leed ruim 1 miljoen van hen aan dementie, of was aan dementie overleden.

De onderzoekers bekeken de gegevens van de dementie-patiënten bij wie de diagnose was gesteld tussen 2008 en 2013. Daar waren 57.000 gevallen bij van te vroege dementie ("early-onset dementia", onder de 65 jaar). Meer dan een derde van hen (38%) bleek te lijden aan alcohol-gerelateerde dementie. Nog eens 18% had in de anamnese alcoholproblemen als bijverschijnsel. In totaal had dus 56% van de patiënten met early-onset dementie alcoholproblemen in zijn voorgeschiedenis gehad. Een vele malen hoger percentage dan het bevolkingsgemiddelde.

Dr. S. Imarisio, hoofd research van Alzheimer Research UK, waarschuwt dat er nog veel dementie voorkomt buiten de onderzochte groep. Allereerst de grote groep dementen die nooit in een ziekenhuis opgenomen is geweest. Ook zou het een geheel verkeerde conclusie zijn om te consta-

ALCOHOL BLIJFT TOCH SPEERPUNT BELEID VWS

Afgelopen herfst spraken wij onze verontrusting uit over het feit dat de regeringsverklaring nog slechts twee problemen als speerpunten benoemde voor het preventiebeleid. Het voordien als derde speerpunt genoemde alcoholbeleid, was zonder argumentatie geschrapt. Blijkbaar waren meer partijen daarover verontrust, want er werden vragen gesteld in de Tweede Kamer. Afgelopen februari schreef staatssecretaris Blokhuys van VWS in zijn antwoord dat het preventieakkoord alcohol, tabak en overgewicht tot de speerpunten rekent.

De staatssecretaris sprak de voorafgegane maanden met diverse betrokkenen over het ontwerp preventieakkoord : met maatschappelijke organisaties, met ondernemers en met deskundigen. Over de inzet op de drie thema's was men het eens. Deze thema's leiden tot veel gezondheidsverlies en tot een hoge ziektebelasting.

In de gesprekken is ook gewezen op de samenhang van gezondheidsproblemen met achterliggende problematiek op sociaal terrein, zoals armoede, schulden en gebrek aan sociale zelfredzaamheid.

Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik, en de daaruit voortkomende gezondheidsproblemen komen meer voor bij mensen met een lage opleiding en/of een laag inkomen.

Om het preventiebeleid te laten slagen is daardoor vaak ook inzet op die achterliggende problematiek nodig.

Blokhuys in zijn brief : "... als je goed op je gezondheid let, is het advies van de Gezondheidsraad heel helder. Drink niet of niet meer dan één glas per dag. En die glazen mag je niet opsparen en allemaal tegelijk in het weekend drinken als je het gezond wilt houden. Dat moeten we ons allemaal veel beter realiseren".

De inzet van Blokhuys biedt goede perspectieven voor aanscherping van het gezondheidsbeleid. Hij is ervan overtuigd dat we de risico's van problematisch alcoholgebruik voor onder andere onze gezondheid sterk onderschatten.

Alcoholproblemen zijn echter meer dan alleen gezondheidsproblemen. Alcohol is ook een welzijnsprobleem. Het preventiebeleid zou daarom wel wat meer aandacht mogen geven aan de rol van alcohol bij geweldpleging en vandalisme, bij lawaai-overlast en wildplassen, bij verkeersonveiligheid en arbeidsprestatie, enzovoorts. Onze gehele samenleving is doordrenkt met alcohol. Daardoor raakt de alcoholproblematiek de beleidsterreinen van bijna alle ministeries.

Er is dan ook een grote variatie aan voorstellen gedaan voor maatregelen om het preventiebeleid vorm te geven. Met betrekking tot alcohol zijn bijvoorbeeld genoemd prijsmaatregelen (raken de ministeries van financiën en economische zaken), vermindering van het aantal verkooppunten (economische zaken), inperken van de alcoholreclame (economische zaken, justitie), campagnes gericht op speciale doelgroepen (sport, zorg, scholen). Welke van deze voorstellen in het preventiebeleid opgenomen zullen worden is vooralsnog onbekend.

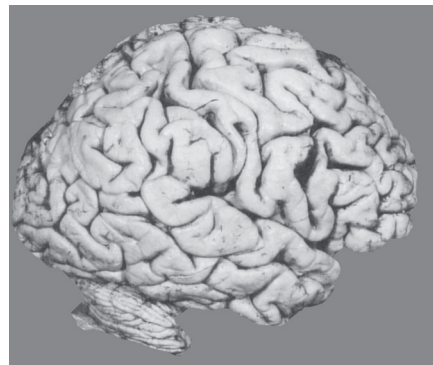
Dingeman Korf

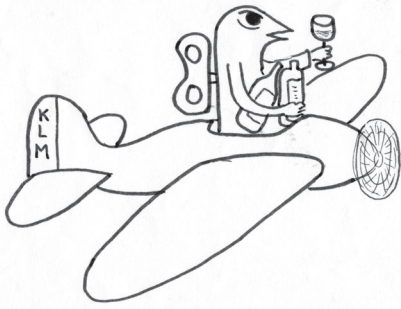
teren dat je de kans op dementie pas vergroot als je zoveel drinkt dat je in het ziekenhuis wordt opgenomen. Eerdere research heeft aangetoond dat ook matig drinken zijn weerslag heeft op de gezondheid van de hersenen.

Prof. Dr. Schwarzsinger voegt nog toe dat schade toegebracht aan de hersenen door alcohol, zich nooit meer herstelt. Zware drinkers die gestopt waren met alcohol, bleken hun kans op dementie daarmee niet te verminderen. Zelfs jaren alcoholvrij leven, veranderde niets aan hun kans op dementie. Alleen hun lichamelijke gezondheid ging erdoor vooruit.

Prof. dr. R. Howard, hoogleraar bejaardenpsychiatrie aan het University College in Londen, verbaast zich er over dat het zolang geduurd heeft voordat alcohol herkend is als zo'n invloedrijke factor voor de ontwikkeling van dementie. "We weten al lang dat alcohol neurotoxisch is, dat thiamine gebrek bij alcoholisten het geheugen vernietigt, dat cirrhose de hersenen beschadigt. Verbazend dat wij alcohol zo lang over het hoofd hebben gezien als een belangrijke risicofactor voor dementie".

Dingeman Korf

Iedere dag één alcoholincident aan boord van Nederlands vliegtuig

Aan boord van Nederlandse vliegtuigen gebeuren per dag ongeveer drie geweldsincidenten. Bij ongeveer één derde van de gevallen is alcohol in het spel. Aldus cijfers van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).

In 2017 waren er 985 incidenten met lastige passagiers. In 2016 waren het er nagenoeg evenveel (988), maar in 2015 veel minder (723). Het vliegend personeel heeft daar veel last van en heeft al enkele malen geklaagd. Tot nu toe zijn er echter geen maatregelen genomen om het verschijnsel tegen te gaan.

De vakbonden willen dat Schiphol meer doet om te voorkomen dat reizigers dronken aan boord komen. Schiphol voelt daar niet voor en laat in een reactie onder meer weten: "een drankje op het vliegveld hoort erbij". Een volstrekt inhoudsloze reactie die laat zien dat de spreker geen zinvolle argumenten heeft, kortom een dooddoener. Want waarom zou een drankje erbij horen? Daar wordt geen enkel argument voor gegeven.

GEHEELONTHOUDING ALS COSMETICUM

Vrouwen kunnen rimpels voorkomen door een gezond voedingspatroon te volgen, met veel fruit en groenten en zonder alcohol. Het gezicht van vrouwen die zich aan deze leefregels houden, vertoont éénderde minder lijntjes dan het gezicht van vrouwen die deze leefregels aan hun laars lappen.

Er is betrekkelijk weinig bekend over de samenhang tussen het dieet en het optreden van rimpels in het gezicht. De afdeling Dermatologie van het Erasmus MC zette daarom een onderzoeksteam op onder leiding van dr. S. Mekic om hier onderzoek naar te doen.

Het team onderzocht de huid van ruim 2700 Rotterdammers boven de 50 jaar, 1613 vrouwen en 1140 mannen. Die proefpersonen noteerden gedurende een maand precies wat zij aten en dronken. Vervolgens werd de toestand van hun huid gemeten en via de computer geanalyseerd.

De onderzoekers constateerden dat bij vrouwen het dieet grote invloed had op het optreden van gezichtsrimpels,

Moet volksgezondheid wijken voor commerciële belangen?

VNG WIL WIJZIGING DRANK- EN HORECAWET

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft drie jaar geleden een experiment over branchevervaging opgezet. Daarbij ook vervaging van de nu nog strikte scheiding tussen horeca en detailhandel. Daar rezen tal van protesten tegen. Wettelijk bleek de VNG fout te zitten. Daarom wil de VNG nu in overleg met de regering over wetswijziging.

De VNG wil met staatssecretaris Blokhuis van VWS in gesprek over aanpassing van de Drank- en Horecawet (DHW). Onder voorwaarden zou de wet mengvormen tussen horeca/slijterijen en middenstand moeten toestaan. Zo zouden winkels onder voorwaarden alcohol moeten kunnen schenken en verkopen.

In 2016 en 2017 hield de VNG een experiment waarbij ondernemers enkele verboden uit de DHW overtraden. Zo werd er wijn of bier geschonken door een kapper, een kledingwinkel, een jeans shop, een beautysalon, enzovoorts. Een boekhandel kwam uitgebreid in de publiciteit, maar kreeg al heel gauw een verbod opgelegd. De resultaten van het experiment waren volgens de VNG positief. Voor wie positief, in welk opzicht positief, vertelt de VNG er niet bij. Maar de VNG blijft doordrammen.

Bezwaren

Tegen de plannen van de VNG vallen veel argumenten in te brengen. De DHW maakt niet voor niets een strikte scheiding tussen verkoop van alcoholvrije artikelen en van alcoholhoudende artikelen.

Alcohol is geen levensmiddel, maar een (riskant) genotmiddel. Wie alcohol wil verkopen moet daarom een speciale vergunning hebben. Die krijgt hij alleen wanneer hij voldoet aan een aantal eisen met betrekking tot kennis van het product, kennis van de relevante wetten, en moraliteitseisen.

Toestaan van drank aan de middenstand buiten de levensmiddelensector, zal leiden tot een forse uitbreiding van het aantal locaties waar gedronken kan worden. Dat betekent meer consumptie en meer overlast. Dat staat diametraal tegenover het nagestreefde aantrekkelijker maken van de binnensteden. Er wordt nu al geklaagd dat winkels die leeg komen te staan, in veel gevallen worden vervangen door horecagelegenheden.

Toename van het aantal drinklocaties betekent een toename van het aantal locaties dat gecontroleerd moet worden op naleving van de DHW. Extra werk voor de gemeenten!

Drank toestaan in niet-levensmiddelen winkels betekent dat kinderen en jongeren veel meer dan tot nu toe geconfronteerd gaan worden met alcohol. Dat gaat hun acceptatie van de leeftijdsgrens van 18 jaar tegen. Omgekeerd zal verkoop van levensmiddelen in horeca-zaken daar de functie van nachtwinkel aan toevoegen. Iets waar de middenstand bepaald niet op zit te wachten.

Wij hopen dat staatssecretaris Blokhuis zich zeer grondig in de materie verdiept voordat het gesprek met de VNG plaatsvindt. Want de plannen van de VNG zijn niet alleen strijdig met de letter van de wet, maar ook met de geest ervan. Volksgezondheid gaat de hele bevolking aan, commercie slechts een beperkte groep

Dingeman Korf

heeft een gezonder voedingspatroon belangrijke effecten in de preventie van welvaartsziekten zoals diabetes en hart- en vaatziekten", aldus Mekic.

De onderzoekers rapporteerden hun bevindingen afgelopen april in het Journal of the American Academy of Dermatology (JAAD), een vooraanstaand wetenschappelijk tijdschrift in de dermatologie.

Afgetreden als bestuurslid is Jo van der Loo. Toegetreden zijn Irene Blom en Mark van Kollenburg.

In de vacature voor bladadministrateur is voorzien door de administratie bij het secretariaat onder te brengen.

VERANDERING G O

Het nummer van dit blad dat u nu onder ogen heeft, is het eerste nummer van 2018. Maar het verschijnt op het tijdstip waarop het tweede nummer had moeten verschijnen. De oorzaak van e.e.a. ligt in het feit dat uw redacteur rond de jaarwisseling in het ziekenhuis lag voor een operatie wegens darmkanker. Toen duidelijk was geworden dat het nog wel enige tijd zou vergen voordat er een G O zou kunnen uitkomen, heeft de secretaris u allen per brief op de hoogte gesteld.

In een wat verder verleden zou een dergelijke situatie geen probleem geweest zijn. Toen functioneerde het "hoofdbestuur" in een dubbele bezetting. Er was een tweede voorzitter, een tweede secretaris (vnl. voor de notulen), een tweede redacteur (vnl. voor het afdelingsnieuws) en ook nog een aantal jaren een ex-redacteur. Die luxe hebben we niet meer. Zoals nu gebleken is, zijn wij extreem kwetsbaar geworden.

Om u sneller op de hoogte te kunnen brengen van dergelijke onverwachte situaties, is gebruik van Internet de oplossing. Geen brieven printen, in enveloppen doen, postzegels plakken en posten. Twee jaar geleden kondigden wij reeds aan dat wij op termijn de G O uitsluitend nog digitaal zouden uitgeven. Het bestuur heeft nu besloten om dit definitief door te voeren per januari 2019. Het jaar 2018 wordt dus het laatste jaar van de uitgifte van de papieren G O.

Degenen die ons twee jaar geleden nog geen e-mail adres hebben doorgegeven, verzoeken wij om dat nu spoedig te doen.

Campagnes alcoholproducenten zaaien verwarring

Alcoholproducenten hebben lang geleden al begrepen dat dronken personen geen reclame voor hun product zijn. Sinds een jaar of veertig voeren zij zelfs campagnes voor "verantwoord drinken". Afgaand op de taal van die campagnes, blijkt dat "verantwoord" een zeer rekbaar begrip te zijn, dat op vele manieren kan worden uitgelegd.

De vraag dient gesteld te worden: "wat is de bedoeling van die campagnes". Voeren de producenten campagnes om alcoholproblemen in de samenleving te voorkomen, om de verkoop te stimuleren of om te voorkomen dat de overheid wetten uitvaardigt die de consumptie verminderen?

De boodschap is vaak zeer dubbelzinnig. In Engeland en de VS wordt vaak geadviseerd "drink properly". Gaat dat over minder drinken, of over welgemanierd drinken? In ons land "drink met mate". Hoeveel "met mate" is wordt aan de interpretatie van de drinker overgelaten. De gezondheidsraad is duidelijker: maximaal één glas.

"Verantwoord drinken" doet de vraag rijzen "verantwoord waarvoor?". Verantwoord voor de Wegenverkeerswet? Niet meer drinken dan waarmee je beneden de strafbaarheids grens van 0,5 promille blijft? Of het aanwijzen van een BOB? Gaat het om de gezondheid van de drinker of om zijn gedrag?

Uit onderzoek is gebleken dat dergelijke vage boodschappen vooral gunstig zijn voor de publieke opinie. Je kunt het er moeilijk mee oneens zijn. Zij wekken de indruk dat de industrie maatschappelijk verantwoord bezig is. Dat vermindert het draagvlak voor wettelijke maatregelen.

De effectiviteit van de campagnes van de producenten moet als bijzonder laag worden ingeschat. Dus blijven wettelijke maatregelen nodig voor de effectiviteit. Zoals verminderen van het aantal verkooppunten, prijsmaatregelen, maatregelen op het terrein van de reclame, enzovoorts.

BESCHERMING TEGEN HART- EN VAATZIEKTEN DOOR ALCOHOL ONBEWEZEN THEORIE

Voor de veronderstelling dat (matig) alcoholgebruik zou beschermen tegen hart- en vaatziekten, bestaat geen wetenschappelijk gefundeerd bewijs. Aldus de recente conclusie van een kritische overzichtsstudie door een Canadees team wetenschappers onder leiding van prof. dr. T. Stockwell.

De theorie dat (zeer) matig alcoholgebruik, bijv. één glas bij het avondeten zou beschermen tegen hart- en vaatziekten, heeft sinds de eerste publicatie ervan grote aanhang gekregen. Ten onrechte, want de ervoor aangevoerde argumenten zijn zwak en uiterst aanvechtbaar. Een team van wetenschappers onder leiding van prof. dr. T. Stockwell van de University of Victoria (Brit. Columbia), analyseerde de 45 belangrijkste publicaties op dit gebied. Hun recente conclusie luidt kort samengevat: het kan net zo goed andersom zijn. Een half jaar eerder hadden dr. J. Karády en medewerkers uit een anders opgezet onderzoek al een vergelijkbare conclusie getrokken.

Het belangrijkste probleem bij veel onderzoeken is het feit dat de groep "niet-drinkers" ook voormalige drinkers omvat, die vaak om gezondheidsredenen gestopt zijn. Bij één onderzochte studie omvatte de groep niet drinkers zelfs meer ex-drinkers dan levenslange niet-drinkers. Een ander probleem ligt in het feit dat de groep proefpersonen vaak niet representatief is, bijvoorbeeld onevenredig veel ouderen omvat. Naarmate mensen ouder worden, gaan zij vaak geleidelijk minder drinken.

Ouderen die gezond zijn, blijven

meestal drinken zoals zij altijd al deden. En dat is dan meestal matig drinken. Ouderen die zijn gaan sukkel met hun gezondheid, gaan vaak minder drinken of stoppen helemaal. Het niet-drinken is dan niet de oorzaak van hun mindere gezondheid, maar juist een gevolg. Precies andersom dan veel onderzoekers hebben geconcludeerd.

De conclusie van het team van dr. Stockwell is daarom dat er geen onweerlegbaar wetenschappelijk bewijs bestaat voor de bescherming van hart en bloedvaten door matig alcoholgebruik.

Dingeman Korf

Prof. dr. T. Stockwell

Belgische wijn- en gedistilleerdbranche wil leeftijdsgrens 18 jaar

De Belgische federatie voor wijn en gedistilleerd wil alle alcohol verbieden voor minderjarigen. Tot nu toe zijn bier en wijn toegestaan voor jongeren vanaf 16 jaar. Gedistilleerd mag pas vanaf 18 jaar. De federatie vindt dat verwarrend en onlogisch.

De situatie is in België zoals die tot drie jaar geleden ook in Nederland was: een miskenning van het feit dat alcohol hetzelfde werkt in welke drank hij zich ook bevindt. Het Belgische verbod omvat verkopen, schenken en aanbieden. Kenniscentrum Vinum et Spiritus over de huidige situatie: "De indruk wordt hierdoor gewekt dat consumptie van bepaalde soorten alcohol minder risicovol is dan van andere". Een misvatting waartegen in Nederland de ANGOB zich vanaf zijn oprichting heeft verzet.

Een kanttekening die hierbij valt te maken is het feit dat de gedistilleerdbranche voordeel kan trekken uit de gelijkgeschakeling. Een jongere heeft voortaan op zijn achttiende geen twee jaar bierervaring achter de rug, waardoor hij mogelijk helemaal niet meer geïnteresseerd is in sterke drank. De Belgische federatie pleit dus mede voor het eigen commercieel belang.

Regulering gevraagd voor bepaalde soorten reclame

RECLAME ONDERMIJNT OBJECTIEF OORDEEL

Wetenschappers van de Rotterdamse Erasmus Universiteit onder leiding van de hoogleraren Hütter en Sweldens, hebben onlangs laten zien dat positieve, aantrekkelijke beelden in reclame-uitingen, de objectiviteit van de toeschouwer verlammen. Reclame voor bepaalde producten, of gericht op bepaalde consumenten zou daarom aan banden gelegd moeten worden.

Positieve, aantrekkelijke beelden in de reclame kunnen mensen ertoe brengen hun gedrag te veranderen. Zij creëren een hoog "feel-good" gevoel. Dat gevoel verhindert de toeschouwer om objectief te oordelen over het geadverteerde product. Het verstandelijk redeneren wordt dan onderdrukt door emotioneel reageren.

Het is al langer bekend dat reclame met positieve stimuli de mening van consumenten beïnvloedt. In dit nieuwe onderzoek wordt aangetoond dat die invloed voor een deel onbeheersbaar is. Hij valt niet weg te redeneren. De consument kan zich eenvoudigweg geen onafhankelijke mening over het product meer vormen. Zelfs niet als hij inzicht heeft in het mechanisme van de beïnvloeding.

De hoogleraren vinden dit zorgelijk, en plaatsen vraagtekens bij het ethisch niveau van dergelijke reclame.

Gedistilleerdbranche kreeg weer zijn zin

VOORSTEL ZELFREGULERING INGREDIËNTENDECLARATIE NIET EFFECTIEF

December 2014 besloot de Europese Commissie dat de bevolking recht had op informatie over de samenstelling van consumptieartikelen. Voortaan moest op de verpakking te lezen zijn uit welke componenten een levensmiddel was samengesteld en wat de voedingswaarde was. Echter, de alcoholbranche kreeg voor dranken met meer dan 1,2 procent alcohol vrijstelling van die verplichting.

Inmiddels is het publiek gewend geraakt aan de ingrediëntenvermelding op melkpakken, conservenblikken, koekjesverpakkingen, enzovoorts. De Europese Commissie is, mede onder druk van consumentenorganisaties tot het standpunt gekomen dat zo langzamerhand een einde gemaakt moet worden aan de uitzonderingspositie van alcoholhoudende dranken. Daarom nodigde de EC de alcoholbranche vorig jaar maart uit om binnen één jaar te komen met een gedetailleerd voorstel voor de uitvoering. Zelfregulering dus.

Wij spraken vorig jaar al onze verbazing uit over het feit dat de EC weer koos voor zelfregulering. Dat is het principe van de slager die zijn eigen vlees keurt. Daar zijn al zoveel mislukkingen van bekend dat de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) jaren geleden de regeringen al heeft opgeroepen om commercieel belanghebbenden geen stem te geven bij het vaststellen van het beleid.

Inmiddels is op 12 maart het voorstel van de alcoholbranche overhandigd

aan Eurocommissaris Andriukaitis. Zoals wij al vreesden is het een voorstel geworden waarvan de effectiviteit dicht bij het nulpunt zal liggen. Het voorstel van de branche geeft namelijk de producenten de keuze: de informatie op de verpakking of online. De consumenten hebben niets te kiezen. Die moeten er maar voor zorgen dat zij een mobieltje met internettoegang hebben, zodat zij tijdens het winkelen de gewenste informatie kunnen ophalen. Nog afgezien van de vraag of zij dat willen. Van het informeren van de consument zal bij dat systeem ons inziens weinig terecht komen. De European Consumer Organisation is dezelfde mening toegedaan, zij vindt het geven van informatie online "onrealistisch".

Producenten van alle andere consumptieartikelen hebben die keuzevrijheid niet. Alcohol zou dus toch weer een bevoorrechte positie krijgen tegenover andere consumptieartikelen. Daar valt geen enkel argument voor aan te voeren, behalve het commercieel belang van de alcoholproducenten. Uit een oogpunt van bescherming van de volksgezondheid dient de informatie op de verpakking vermeld te worden.

Een ander punt waar alcohol een uitzonderingspositie krijgt, is de eenheid waar de cijfers betrekking op hebben. De standaardaanduiding voor alle consumptieartikelen is kcal/kJ per 100 ml of per 100 g. Voor alcoholhoudende dranken zou daarnaast ook vermelding per standaardglas mogelijk moeten zijn. Dat is een vermeldingswijze waar de gedistilleerdbranche aan vasthoudt. Die branche heeft al aangegeven de informatie per standaardglas prominenter in beeld te brengen dan de standaardinformatie.

Wij begrijpen wel waarom de gedistilleerdbranche vasthoudt aan informatie per standaardglas. Dat glas bevat 40 ml. Vermelding per standaardglas levert dus veel kleinere getallen dan vermelding per 100 ml. Bewuste consumenten trappen daar natuurlijk niet in, zeker niet als zij rustig de tijd nemen bij het winkelen. Maar het is wel een poging om verwarring te scheppen.

Het voorstel van de alcoholbranche wordt nu bestudeerd door de Europese Commissie en komt daarna ter sprake in het Europese parlement. Die kunnen maar één conclusie trekken: de zelfregulering heeft weer eens een ineffectief product opgeleverd.

Dingeman Korf

FEITEN EN COMMENTAREN OVER ALCOHOL EN DRUGS

118-de jaargang no. 3

juli-september 2018

ALCOHOL NOG VEEL TE GEWOON

Boodschappen : 17 flesjes bier en 1 pak melk

In de tweede helft van de negentiende eeuw kende Nederland een enorm alcoholprobleem. In de eerste helft van de twintigste eeuw gelukte het om het niveau van de hoofdelijke consumptie, en de omvang van de problemen sterk terug te brengen. Na 1955 namen consumptie en problemen echter weer toe. In dertig jaar tijd steeg het hoofdelijk alcoholgebruik in ons land met ruim 300 procent. Daarvoor valt een aantal oorzaken aan te wijzen. Welvaart en vrije tijd namen toe, uitheemse drinkgewoonten werden door toeristen mee naar huis genomen, de alcoholreclame werd intensiever en effectiever, de medicalisering van het alcoholisme benam het publiek het zicht op het probleem, en de herinnering aan de ellende van vóór 1900 verwaagde. De toename van de vraag leidde tot een toename van het aantal verkooppunten, alcohol raakte op bijna elke straathoek verkrijgbaar.

Parallel met de toename van de consumptie, namen ook door alcohol veroorzaakte problemen toe. Zo steeg het aantal alcoholisten van circa 23.000 in 1955 naar ruim 300.000 in 1986. Het hoge consumptieniveau, de alomtegenwoordige reclame voor drank, de toename van het aantal verkooppunten (ruim 60.000, veel meer dan in de vijftiger jaren), leidden er toe dat alcoholgebruik steeds meer "gewoon" gevonden ging worden. En wat "gewoon" is kan toch niet "slecht" zijn, zo was de instinctieve reactie van velen. Die reactie verzwakte de weerstand tegen alcoholgebruik nog verder. Alcoholgebruik was in die jaren een vicieuze spiraal, hoe meer er geconsumeerd werd hoe zwakker de weerstand tegen het gebruik werd.

In de zeventiger jaren konden de noodkreten uit de gezondheidszorg, de politie, en het verzekeringswezen niet langer weggemoffeld of genegeerd worden. Het ministerie van Volksgezondheid besloot tot een wijziging van de aanpak. De oude aanpak, met wat vriendelijke voorlichting en steeds meer consultatiebureaus en klinieken voor alcoholisten, had gefaald. Er moest een maatschappijbrede aanpak komen, zoals geschetst in de Alcoholnota van 1986. Die nota is door het parlement aangenomen als richtlijn voor het beleid. Vanaf dat moment is het alcoholbeleid mede gericht op matiging van de consumptie. Overeenkomstig artikel 22 van de Grondwet : "de overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid".

Willen matigingscampagnes aanslaan, dan moet daarvoor maatschappelijk draagvlak bestaan. De hierboven geschetste verzwakking van de weerstand tegen alcoholgebruik, maakte dat de eerste campagnes van "drank maakt meer kapot dan je lief is" slechts een beperkt succes hadden. Zij klopten aan dovemansoren.

Nu kan men van campagnes gericht op mentaliteitsverandering ook weinig succes binnen een beperkt tijdsbestek verwachten. Zij moeten jarenlang blijven lopen. Zo lijkt de campagne gericht op ouders van beginnende drinkers, gecombineerd met de verhoging van de wettelijke leeftijds-grens, de laatste jaren pas resultaat op te leveren. Ouders aanspreken op het drinkgedrag van hun kinderen en daaraan verbonden gevaren, levert meer resultaat dan die ouders aanspreken op hun eigen drinkgedrag. Daardoor schuift de leeftijd waarop jongeren beginnen te drinken, langzaam op naar hogere leeftijd.

Het begin is er. Nu nog een minimumprijs, vermindering van het aantal verkooppunten en beperking van de reclame.

Dr.ir. D. Korf

PARLEMENT WALES STEMT IN MET MINIMUMPRIJS ALCOHOL

Het deelparlement van Wales heeft op 12 juni ingestemd met een wetsvoorstel tot invoering van een minimumprijs per eenheid alcohol. Het wetsvoorstel werd gesteund door 45 van de 60 kamerleden. De minimumprijs zal naar verwachting in 2019 van kracht worden.

De invoering van een minimumprijs betekent een prijsverhoging voor de goedkope dranken. Dat zijn de dranken waaraan de veeldrinkers zich te buiten gaan. Die veeldrinkers vormen ook de meest prijsgevoelige groep. De deelregering van Wales hoopt met de invoering van een minimumprijs het excessieve alcoholgebruik van die groep flink te matigen, en stuntverkoop van alcohol tegen te gaan.

Veel zal natuurlijk afhangen van de hoogte van de minimumprijs. De verwachting is dat die op 50 pence per eenheid alcohol vastgesteld zal worden. Momenteel vindt veel van de drankverkoop, met name in supermarkten, plaats beneden de 50 pence. Dat betreft maar liefst 72 procent van de bierverkoop en 78 procent van de ciderverkoop. Sterke drank is gemiddeld wat duurder, 66 procent wordt verkocht beneden de 50 pence per eenheid alcohol. Goedkope wijn is in Wales relatief zeldzaam, beneden de 50 pence wordt "slechts" 42 procent verkocht.

Een kwart van alle drinkers is een veelrinker. Gezamenlijk consumeren zij 72 procent van alle gedronken alcohol, en zijn goed voor 65 procent van de bestedingen aan alcohol. Invoering van de minimumprijs kan de National Health Service een besparing van 6,5 miljoen pond opleveren.

Oproep Europarlementariërs tot afwijzing etiketteringsvoorstel alcoholbranche

Een groep Europarlementariërs heeft de Europese Commissie opgeroepen om het etiketteringsvoorstel van de alcoholproducenten af te wijzen. De parlementariërs zijn van mening dat alcoholhoudende dranken niet langer soepeler regels mogen hebben dan andere consumptieartikelen.

Zestien parlementariërs van drie verschillende fracties hebben een gezamenlijke brief gestuurd naar diverse Eurocommissarissen, waarin zij laten weten het voorstel van de industrie betreffende consumenten-informatie teleurstellend te vinden. Zij schrijven onder meer: "De huidige situatie heeft geleid tot verschillen op de interne markt, waardoor een melkproducent nu hogere administratieve lasten heeft dan een producent van wodka. Wij zijn van mening dat de EU een gelijk speelveld voor alle markt-

Computer mee de supermarkt in ?

ONVREDE OVER ETIKETTERINGS- VOORSTEL ALCOHOLBRANCHE

EU-commissaris van gezondheid Vytenis Andriukaitis is niet tevreden over het voorstel dat de alcoholbranche heeft ingediend voor de ingrediëntendeclaratie van alcoholhoudende dranken. Hij noemt het "onsamenhangend" en incompleet.

Sinds eind 2014 heeft de Europese consument officieel recht op informatie over de samenstelling van consumptieartikelen. Op de verpakking valt sindsdien te lezen uit welke componenten een consumptieartikel is samengesteld en wat de voedingswaarde is. Echter, de alcoholbranche kreeg uitstel voor de invoering van die informatieve etikettering. In 2016 gingen er steeds meer stemmen op die vonden dat de branche zo langzamerhand wel genoeg uitstel had genoten. Maart 2017 vroeg de Europese Commissie daarom de alcoholbranche om met een gedetailleerd voorstel te komen voor de ingrediëntendeclaratie van alcoholhoudende dranken.

Op 12 maart 2018 heeft de alcoholbranche haar voorstel officieel overhandigd aan Eurocommissaris Andriukaitis en kwam het in de publiciteit. In het vorige nummer van de G O gaven wij reeds een samenvatting en ons kritische commentaar. Op 6 juni kwam het commentaar van Andriukai-

tis in de publiciteit. Reden om hier nog eens op terug te komen in dit blad.

Ons voornaamste bezwaar was het feit dat de alcoholproducenten zelf mochten kiezen of zij de ingrediëntendeclaratie op de verpakking zouden aanbieden, of per internet. Wanneer de brouwers een andere keus maken dan de wijnboeren, en als de brouwers in het ene land een andere keus doen dan in het andere, ontstaat een onoverzichtelijke warboel. Dat is strijdig met het grondbeginsel van één Europese markt.

Verder heeft het aanbieden van ingrediëntendeclaraties op internet ernstige bezwaren. Consumenten hebben vaak behoefte aan informatie bij het winkelen. Maar wij zien klanten van supermarkten en slijterijen nog niet massaal het internet raadplegen tijdens het winkelen. Op dit punt is van diverse zijden kritiek gekomen. Ook Andriukaitis is hier kritisch over. Hij is van mening dat consumenten volledig geïnformeerd moeten worden, en op een voor hen zo gemakkelijk mogelijk toegankelijke wijze.

De informatie aanbieden via het Internet, is niet klantvriendelijk en evenmin maximaal informatief. Vooral bij sites die veel gebruik maken van doorverwijzingen, blijft vaak informatie onontdekt. Bovendien hebben producenten van andere voedingsmiddelen geen toestemming om de ingrediëntendeclaratie op de verpakking weg te laten als zij hem op het internet aanbieden.

Het voorstel van de alcoholbranche wordt nu bestudeerd door juristen van de Europese Commissie. Die zorgen voor de juiste formuleringen. Daarna gaat de tekst naar het Europarlement.

Al met al heeft de zelfregulering door de alcoholbranche weer eens geleid tot een voorstel waar alleen de eigen branche mogelijk enig voordeel van kan ondervinden, maar dat voor de volksgezondheid geen enkele waarde heeft.

Dingeman Korf

deelnemers moet toestaan en niet de producenten van één categorie goederen mag bevoordelen".

Ruim een jaar geleden kreeg de alcoholbranche toestemming om in zelfregulering te komen met een etiketteringsvoorstel. Daarin blijkt nu de bepaling te staan dat individuele producenten zelf mogen beslissen of zij de informatie op een etiket of op hun website willen verstrekken. Iets wat voor geen enkele andere categorie goederen is toegestaan.

COLOFON

De GO: driemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880. Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur: Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl

Artikelen voorgaande nummers: www.angob.nl

EUROPA WIL VERKEER VEILIGER MAKEN

Alcohol is nog steeds de belangrijkste oorzaak van dodelijke verkeersongevallen in Europa. Aldus de uitkomst van een onderzoek door een team van de universiteit van Sevilla dat afgelopen januari verscheen. Maatregelen om het alcoholgebruik te verminderen zijn veel effectiever voor de verkeersveiligheid dan andere maatregelen.

Het Spaanse rapport is op het juiste moment verschenen. Het Europees Parlement heeft vorig jaar november de Europese Commissie gevraagd een onderzoek te doen naar de toegevoegde waarde van extra maatregelen tegen alcohol in het verkeer. Alcohol is de oorzaak van een kwart van alle dodelijke verkeersongevallen. Dat zou fors minder moeten worden. Als suggesties noemde het Europees Parlement systemen voor obstakel detectie, automatisch remmen en snelheid aanpassen, enz. Daarnaast aanscherpen van de wetgeving : het instellen van een nullimiet voor beginnende chauffeurs en beroepschauffeurs.

Het Spaanse rapport noemt daarnaast nog drastisch verhogen van de prijs van alcohol als effectieve maatregel. Er blijkt een lineair verband te bestaan tussen de prijs van alcohol en het aantal dodelijke verkeersongevallen. De landen die nog een leeftijdsgrens van 16 jaar hanteren, zouden snel naar 18 jaar moeten. En misschien is dat nog niet hoog genoeg.

De Europese Unie wil het aantal verkeersdoden halveren. Nu zijn het er ieder jaar nog circa 25.000, waarvan ruim 5.000 ten gevolge van alcoholgebruik. Van de slachtoffers van dodelijke ongevallen in stedelijke gebieden, bestaat ruim 50 procent uit voetgangers en fietsers. Automatische detectie van obstakels (voetgangers) en daaraan gekoppelde systemen voor afremmen of stoppen, lijken daarom zeer wenselijk.

PROMILLAGEGRENS MOET NAAR 0,2 PROMILLE

In IJsland heeft de regering een wetsvoorstel aan het parlement voorgelegd ter wijziging van de verkeerswetgeving. De eigenaar van een voertuig zou verantwoordelijk worden voor alles wat er met zijn voertuig gebeurt, en alcohol zou verder uit het verkeer teruggedrongen worden.

De wettelijke alcohollimiet voor bestuurders gaat omlaag van 0,5 promille naar 0,2 promille. Een bloedalcoholgehalte van 0,2 promille betekent het laagste niveau waarbij nog negatieve effecten van alcoholgebruik aantoonbaar zijn. In Zweden is 0,2 promille dan ook al jarenlang de limiet. Ook in ons land gaan van tijd tot tijd

Opruimen "plaques" door alcohol belemmerd ALCOHOL VERSNELT ONTWIKKELING ZIEKTE VAN ALZHEIMER

De toename van het aantal gevallen van de ziekte van Alzheimer, heeft de laatste jaren geleid tot een groot aantal publicaties. Sommige daarvan spreken elkaar regelrecht tegen. De twee meest recente grote onderzoeken komen echter vanuit een geheel verschillende invalshoek tot een zelfde conclusie : alcohol bevordert de ziekte van Alzheimer.

Vorig jaar verscheen nog een publicatie waarin beweerd werd dat alcohol een positief effect zou hebben bij de ziekte van Alzheimer. Alcohol zou als het ware de hersenen schoon spoelen, waardoor de ontwikkeling van Alzheimer tegengegaan zou worden. De conclusies uit dit onderzoek waren echter nogal kort door de bocht. En alternatieven waren niet serieus bekeken.

De conclusie dat alcohol een positief effect zou hebben bij Alzheimer, werd dan ook prompt weersproken door een publicatie in het Britse medische tijdschrift The Lancet van februari 2018. Wij berichtten daarover in het vorige nummer van dit blad. Een korte samenvatting :

Een groep Franse onderzoekers onder leiding van prof. dr. M. Schwarzsinger, heeft het verloop van de gezondheid en sterfte onderzocht van 31,6 miljoen ex-ziekenhuispatiënten over de periode 2008 tot 2013. Zij concluderen dat patiënten met alcoholproblemen in de voorgeschiedenis, een driemaal verhoogd risico op demantie lopen.

Ten tijde van hun onderzoek leed ruim 1,1 miljoen van de ex-patiënten aan demantie of was aan demantie overleden. Verontrustend was vooral het feit dat er 57.000 gevallen bij waren van vroege demantie (early onset

dementia), demantie vóór het 65-ste levensjaar. Van hen bleek 38% te lijden aan alcohol-gerelateerde demantie. Daarnaast had nog eens 18% alcoholproblemen in de voorgeschiedenis. Van de patiënten met vroege demantie had dus 56% alcoholproblemen of alcoholproblemen gehad. Een vele malen hoger percentage dan het bevolkingsgemiddelde. Alcohol verhoogt blijkbaar de kans op demantie.

Een groep onderzoekers van de University of Illinois (Chicago), onder leiding van dr. Douglas Feinstein, benaderde het probleem vanuit een geheel andere invalshoek, namelijk van de biochemische zijde. Eerder onderzoek op dit terrein had reeds laten zien dat alcoholgebruik invloed heeft op het immuunsysteem en op ontstekingen (o.a. in de hersenen).

Eén van de kenmerken van demantie is het optreden van zogenaamde "plaques" in de hersenen. Deze veroorzaken de schade aan de zenuwen en het geheugenverlies die zo kenmerkend zijn voor de ziekte van Alzheimer. Deze plaques bestaan uit het eiwit beta-amyloïd. Bij gezonde mensen wordt dat eiwit onschadelijk gemaakt door een proces genaamd fagocytose. Hierbij zijn microglia-cellen betrokken.

Dr. D. Feinstein en medewerkers onderzochten de fagocytose in ratenhersenen en constateerden dat alcohol het opruimen van beta-amyloïd belemmerde. De microgliacellen vertoonden een functieverlies van circa 15 procent bij aanwezigheid van alcohol. Daardoor konden de plaques zich uitbreiden. Vertaald naar de mens zou dit voortgang van het dementeren betekenen.

Prof. dr. R. Howard, hoogleraar bejaardenpsychiatrie aan het University College in Londen, heeft nog een kritische opmerking over het feit dat het zolang geduurd heeft voordat alcohol werd aangewezen als zo'n invloedrijke factor bij de ontwikkeling van demantie : **"Wij weten al lang dat alcohol neurotoxisch is, dat thiaminegebrek bij alcoholisten het geheugen aantast, dat cirrhose de hersenen beschadigt. Verbazend dat wij alcohol zo lang over het hoofd hebben gezien als een belangrijke risicofactor voor demantie"**.

Nu zowel statistisch bevolkingsonderzoek als biochemisch onderzoek tot dezelfde conclusie leiden, kunnen wij stellen dat alcoholgebruik daadwerkelijk bijdraagt aan demantie. Bestrijding van demantie zal dus mede tegengaan van alcoholgebruik moeten omvatten.

Dingeman Korf

MEER STEUN VOOR ALCOHOLBELEID BIJ MEER KENNIS OVER ALCOHOL EN KANKER

Alcohol veroorzaakt wereldwijd jaarlijks ongeveer 2,5 miljoen sterfgevallen. Eén op de acht van die sterfgevallen is veroorzaakt door kanker. Onvoldoende kennis van het kankerrisico door alcohol bij het publiek, vermindert de steun voor het alcoholbeleid.

Een team van Britse onderzoekers onderzocht de relatie tussen kennis van alcoholrisico's en houding tegenover het alcoholbeleid van de overheid. Het onderzoek werd uitgevoerd onder 2100 Britse volwassenen. De bevindingen van de onderzoekers zijn afgelopen juni gepubliceerd in BMC Public Health.

De respondenten moesten vragen beantwoorden over hun kennis van alcoholrisico's voor de gezondheid en over hun steun voor 21 mogelijke maatregelen. Die maatregelen waren verdeeld in vier categorieën: prijs en beschikbaarheid, marketing en informatie, schadereductie, rijden onder invloed.

Uit het onderzoek bleek dat slechts 13 procent van de respondenten uit zichzelf een verband tussen alcohol en kanker noemde. Daarnaast was 34 procent op de hoogte wanneer er hints gegeven werden (geholpen bekendheid). Volledige onbekendheid met een link tussen alcohol en kanker was aanwezig bij 53 procent van de respondenten.

Zoals verwacht kon worden, was de steun voor maatregelen het grootst in de groep die uit zichzelf een verband tussen alcoholconsumptie en kanker noemde. Dat gold voor alle vier de categorieën van maatregelen. De groep van geholpen bekendheid was veel minder positief voor sommige maatregelen. Een enigszins vergelijkbaar Australisch onderzoek had ook al aanduidingen in die richting gegeven.

Zoals verwacht kon worden, waren de verschillende typen kanker heel verschillend qua bekendheid. Leverkanker werd genoemd door 80 procent van de respondenten met kennis over de relatie tussen alcohol en kanker. Borstkanker slechts door 18 procent.

De onderzoekers pleiten dan ook voor breed opgezette campagnes om meer bekendheid te geven aan de relatie tussen alcoholgebruik en de kans op kanker. Gebrek aan draagvlak onder de bevolking wordt vaak als argument gebruikt om effectieve maatregelen tegen te houden. Meer kennis vergroot het draagvlak, en daarmee de kans op effectieve maatregelen.

Dingeman Korf

Neerlands toekomst verzuipt zijn carrièrekansen BIJNA 10% MEER COMAZUIPENDE MINDERJARIGEN IN 2017

Het aantal ziekenhuisopnamen van jongeren met alcoholvergiftiging, is in 2017 toegenomen tot 860 gevallen. In 2016 waren dat er 791. In 2015 werd het hoogste aantal tot nu toe geregistreerd, namelijk 931. De daling van 2016 heeft zich dus niet voortgezet.

Sinds 2007 melden de (meeste) Nederlandse ziekenhuizen de opnamen wegens alcoholvergiftiging van minderjarigen aan het Nederlands Signaleringscentrum Kindergeneeskunde (NSCK). Daar staan over de afgelopen 11 jaar inmiddels ruim 6400 gevallen geregistreerd. Het aantal gevallen nam in de eerste vijf jaar snel toe, van 297 in 2007 naar 762 in 2011. Daarna werd de jaarlijkse toename minder en lijkt het aantal zich de laatste jaren te stabiliseren. Helemaal precies is het aantal overigens niet bekend, omdat een wisselend aantal ziekenhuizen niet of te laat zijn aantallen doorgeeft.

Zo ontbreken in de cijfers over 2017 de gegevens van 19 procent van de ziekenhuizen. In 2016 was de medewerking beter en ontbraken de gegevens van 11 procent van de ziekenhuizen. De werkelijke toename van het aantal "comazuipers" is dus vermoedelijk méér dan 69. Alcohol staat ver bovenaan als oorzaak van de ziekenhuisopnamen van jongeren. Verkeersongevallen en geweldpleging blijven beneden de 100 gevallen per jaar. In 2017 betrof 83 procent van alle ziekenhuisopnames van jongeren alcoholvergiftiging.

Leeftijd, promillage en comaduur

Bezien over de periode van 11 jaar waarover registratie heeft plaatsgevonden, blijkt een heel geleidelijke verhoging van de leeftijd plaats te vinden. De groep 12- en 13-jarigen is van 14 procent van het totaal, gedaald naar 4 procent. Ouders zijn strenger geworden en dat heeft in deze leeftijdsgroep nog effect. De top ligt al sinds 2009 bij de 16-jarigen. In 2017 betrof 31 procent van de alcoholvergiftigingen 16-jarigen.

De verschuiving van de ziekenhuisopnamen naar een iets hogere leeftijd, resulteert in een verhoging van de gemiddelde opnameleeftijd van 14,9 jaar in 2007 naar 15,5 jaar in 2017.

De gemiddelde leeftijd van de comazuipers ligt dus nog steeds ver beneden de toegestane leeftijd voor alcoholconsumptie van 18 jaar. De handhaving

van de leeftijdsgrens schiet dus nog steeds ernstig tekort.

Het gemiddelde alcoholpromillage in het bloed van de opgenomen vergiftigden, bedroeg in 2007 1,83 promille. Dat bleef jarenlang ongeveer constant, maar ligt sinds 2014 permanent boven de 1,90 promille. In 2017 was het 1,99 promille.

De overgrote meerderheid van de jongeren met alcoholvergiftiging verkeert in coma bij opname (671 van de 860). De gemiddelde duur van het coma (duur van verminderd bewustzijn) schommelt rond de 3 uur, maar ligt sinds 2013 permanent boven de drie uur. In 2017 3,3 uur.

Wie drinken wat ?

Van 753 comazuipers is de culturele achtergrond geregistreerd. De overgrote meerderheid van de gevallen had een Nederlandse achtergrond. Surinaams en Antilliaans kwamen voor overeenkomstig hun percentage in de bevolking. Turkse en Marokkaanse achtergronden kwamen opvallend weinig voor. Zij sluiten zich slechts zelden aan bij groepen uitgaanders met Westeuropese achtergrond.

Sinds 2012 wordt aan de jongeren gevraagd wat voor drank zij gedronken hebben. Het meest genoemd wordt "sterke drank", door ruim tweederde van de respondenten. Waarbij aantekend moet worden dat veel jongeren likorettes (14-15 procent alcohol) ook tot de sterke dranken rekenen. Bier komt op de tweede plaats en mixdrankjes op de derde. Wijn sluit de rij.

Ongeveer de helft van de comazuipende jongeren heeft geen toestemming van de ouders om te drinken. Een deel van de ouders (12-17 procent), geeft zijn kinderen toestemming om alcohol te drinken vanaf de vroegere leeftijdsgrens van 16 jaar. Er valt dus op dit terrein nog heel wat aan voorlichting te doen.

Wie zoveel drinkt dat hij in coma raakt, beschadigt zijn hersenen.

Dingeman Korf

HONDERDZEVENTIEN JAAR DE G O

Nu het laatste jaar van de uitgave van een papieren, gedrukte G O al vrij ver is gevorderd, is de tijd gekomen om de historie van het blad nog eens te bekijken. Het eerste nummer verscheen op 3 augustus 1901 onder de naam "de Geheel - Onthouder". Het blad verscheen wekelijks en de eerste redacteur was J. v.d. Berg.

De activiteit van plaatselijke afdelingen en correspondentschappen van de ANGOB, en het nieuwe van de gebrachte boodschap, gevoegd bij de kwaliteiten van de redacteur, deden destijds de oplage met sprongen omhoog gaan. In 1902 beliep de oplage circa 2700 exemplaren, in 1906 bijna 7500. Een groot deel van de oplage werd door losse verkoop aan de man gebracht. Het ledental van de ANGOB bedroeg in 1906 bijna 1700. Dat waren de vaste afnemers van het blad. De rest van de oplage werd via losse verkoop en colportage verspreid.

Sterke groei tot 1914

Vijf jaar lang bleef J.v.d. Berg enig redacteur. In 1906 trad J.C. Polak toe tot de redactie. Onder leiding van de nu tweehoofdige redactie, werd de positie van het blad verder uitgebouwd. In 1914 was de gemiddelde wekelijkse oplage gestegen tot circa 15.000. Dat terwijl het ledental van de ANGOB in dat jaar slechts ruim 3300 bedroeg.

De afhankelijkheid van de losse verkoop zou al spoedig een wankel basis blijken. Toen in augustus 1914 de eerste wereldoorlog uitbrak, en tal van colporteurs in militaire dienst moesten, daalde de oplage onmiddellijk met ruim anderhalf duizend. De redactie werd dat jaar uitgebreid met mevrouw S. Rugaart-Holwerda, die een speciale jongerenrubriek in het blad startte.

Het stijgen van de prijzen tijdens de eerste wereldoorlog, noodzaakte in 1917 tot verdubbeling van de prijs van "de Geheel - Onthouder". Een verdere daling van de oplage was het gevolg. Het ledental van de ANGOB bleef tijdens de oorlog redelijk op peil, ca 3100 leden in 1918. De oplage van het blad liep echter fors terug, tot circa 10.800 in 1918.

Stagnatie na 1918

In 1918 trad J.v.d. Berg af als redacteur, en werd J.C. Polak hoofdredacteur, terzijde gestaan door

J.C. Rugaart en echtgenote op de Algemene Vergadering van 1959

mevrouw Rugaart. Slechts twee jaar later trad ook J.C. Polak af als redacteur. De ontstane vacature werd vervuld door de man van mevrouw Rugaart, de heer J.C. Rugaart. Samen met zijn vrouw voerde hij de redactie tot 1958, achtendertig jaar lang ! Rugaart was journalist, en later redacteur bij de Nieuwe Apeldoornsche Courant. Met hem had de ANGOB een vakman aan de leiding van het blad verkregen.

In de twintiger jaren bleven ledental en oplage vrijwel constant. De economische crisis van de dertiger jaren betekende echter een volgende terugslag. Door het inmiddels sterk gedaalde hoofdelijk alcoholgebruik, werden alcoholproblemen als minder bedreigend en minder klemmend ervaren. Het publiek zag daardoor steeds minder reden om de drankbestrijding te blijven steunen.

In 1937, bij het veertigjarig bestaan van de ANGOB, bedroeg het ledental ruim 2300 en de oplage ruim 8300.

Daarna eiste de tweede wereldoorlog zijn tol. Joodse leden werden weggevoerd en kwamen om in de concentratiekampen. Van de leden die in het verzet waren gegaan, kwamen er ook velen om. Na de oorlog bedroeg het ledental circa 2100 en het aantal abonnees ruim 7000. Het blad verscheen nu eenmaal in de veertien dagen.

Vernieuwing

In 1958 trad met Jan Redeker een nieuwe generatie aan voor de redactie. Hij stelde een redactiecommissie in (dominee Schaap en Dingeman Korf). Het blad werd gemoderniseerd naar inhoud en opmaak. In overeenstemming met de nieuwe spelling verdween het streepje tussen geheel en onthouder. Dingeman Korf, als lid van de jongerenorganisatie AnJo, ging de jongerenrubriek verzorgen.

In 1962 trad Jan Redeker af als bestuurslid van de ANGOB, en daarmee ook als redacteur. Ook dominee Schaap trok zich terug. Redacteur werd nu Frits Weverling. Die vervulde de functie van redacteur precies tien jaar. Toen was de volgende generatie aan de beurt, in de

persoon van Dingeman Korf.

Onder zijn leiding evolueerde "de Geheelonthouder" eerst van een veertiendaags blad op krantenpapier naar een maandblad op wat beter papier (m.i.v. 1983). Vervolgens tot een tweemaandelijks blad op A-4 formaat (m.i.v. dec. 1992). En tenslotte werd de in Angob-kringen gebruikelijke benaming "de G O", de naam die op de voorpagina kwam te staan (met ingang van januari 2008).

De inhoud van de G O is in de loop der jaren mee geëvolueerd met de maatschappelijke ontwikkelingen.

Minder schetsen van alcoholellende, meer berichten over de uitkomsten van wetenschappelijke onderzoeken en over de druk van de alcohollobby op de politiek.

De kop van ons blad in de dertiger jaren

Erfgoedinspectie onderzocht naleving Archiefwet bij VWS BEÏNVLOEDING TRIMBOSRAPPORT DOOR MINISTERIE VWS HEEFT NOG LANGE STAART

In het vorige nummer van dit blad berichtten wij dat de hoofdconclusie uit een concept-rapport van het Trimbos Instituut, in de definitieve versie van het rapport blijkt te ontbreken. Die verwijdering zou op verzoek van VWS zijn uitgevoerd. Dat heeft geleid tot Kamervragen en een onderzoek door de Erfgoedinspectie naar de naleving van de Archiefwet bij VWS.

De wijzigingen die het Trimbos op verzoek van VWS had doorgevoerd, betroffen het leeftijdscontrolesysteem Ageviewers. In het concept dat naar het ministerie was gestuurd, stond dat één specifiek controlesysteem voor handhaving van de leeftijdsgrens (Ageviewers), qua betrouwbaarheid ver uitstak boven de overige (96%). In het definitieve rapport was dat ineens veranderd: er is meer onderzoek nodig omdat er nog niets zinnigs te zeggen is over de effectiviteit van de verschillende systemen. Een volslagen andere conclusie dus.

De vraag rijst daardoor of bij VWS de opvatting heerst dat het systeem van Ageviewers tegengewerkt moet worden. Geeft VWS hiermee toe aan druk door de alcohollobby? Hoe effectiever de leeftijdscontrole, hoe minder drank er bemachtigd wordt door personen beneden de leeftijdsgrens. De enige die voordeel heeft van een mindere effectiviteit van de handhaving, is daarom de alcoholbranche.

Om antwoord te vinden op die vraag, moeten wij naar het verslag van de vergadering van het DOA (voluit Directeuren Overleg Alcohol) van 7 maart 2008. Het inmiddels opgeheven DOA was een informatie- en meningsuitwisseling tussen de alcoholbranche en VWS. De agenda voor de bijeenkomst van 7 maart 2008 vermeldt als punt 7 het leeftijdscontrolesysteem Ageviewers. Wat is daarover gezegd, en door

wie? Heeft de alcoholbranche daar het onaanvaardbaar uitgesproken over Ageviewers? Hebben ambtenaren van VWS hun medewerking toegezegd bij het tegenwerken van Ageviewers? Belangrijke vragen voor de producent van Ageviewers, die verwikkeld is in een proces tegen het CBL en de supermarkten wegens kartelvorming tegen Ageviewers.

De notulen van de betreffende DOA-vergadering geven geen uitsluitend. Pagina 2 blijkt in het opgevraagde verslag te ontbreken. En dat is nu juist de pagina waarop de bespreking van punt 7 van de agenda zou staan. De Erfgoedinspectie heeft inmiddels gerapporteerd dat de archivering van de DOA-stukken over 2008 niet in orde was.

Staatssecretaris Blokhuis heeft inmiddels de Tweede Kamer laten weten dat VWS zoveel mogelijk het archiefdossier DOA gaat reconstrueren. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van de papieren en digitale archieven en beschikbare dossiers voor zover die op het ministerie aanwezig zijn. Of daarbij die pagina 2 teruggevonden zal worden, zal mede afhangen van de vraag of die zoekgeraakt, dan wel zoekgemaakt is.

Door dit alles heeft de reputatie van het Trimbos Instituut als onafhankelijk en onkreukbaar instituut wel een deuk opgelopen.

Dingeman Korf

TE VEEL VRIJHEID VOOR ALCOHOL- RECLAME

Het Trimbos Instituut heeft op verzoek van staatssecretaris Blokhuis een beknopt onderzoek gedaan naar de wetgeving betreffende alcoholreclame in 64 relevante landen. Nederland kwam als één van de meest tolerante landen uit de inventarisatie.

Nederland is volgens het Trimbos Instituut erg aardig voor alcoholproducenten die reclame willen maken. Ons land is één van de weinige landen waar die reclame niet door wetgeving wordt geregeld, maar uitsluitend door zelfregulering. Nederland vertrouwt op zelfregulering, hoewel de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) enkele malen daartegen gewaarschuwd heeft, zowel op het terrein van alcohol als op dat van tabak.

Er zijn vaak bedrijven die niet aangesloten zijn bij het orgaan dat de zelfregulering opstelt. Ook is uittreden uit een brancheorgaan vaak ongestraft mogelijk. Die bedrijven zijn ongebonden, kunnen vrijelijk hun gang gaan. Zelfregulering heeft geen kracht van wet.

Een verbod op alcoholreclame zou volgens onderzoek leiden tot een maatschappelijke winst van rond de zeven miljard euro. Minder reclame betekent minder consumptie, en daardoor minder alcoholziekten, hogere productiviteit van de werknemers, minder verkeersslachtoffers.

In zijn voorstellen vraagt landbouwcommissaris Hogan 365 miljard euro voor het GLB over de periode 2021 - 2027. De gemiddelde vergoeding voor de boeren bedraagt zo'n 300 euro per hectare per jaar. In het nieuwe GLB krijgen kleine en middelgrote bedrijven een hogere vergoeding per hectare dan de grote bedrijven, en wordt bovendien een maximum gesteld aan het totale bedrag dat een bedrijf ontvangt.

Daarnaast wil Hogan ongeveer 250 miljoen euro per jaar uitgeven aan promotie van de consumptie van Europese wijn. Elders in de wereld zou men het voorbeeld van Europa moeten volgen volgens de agro-economen van het GLB. Wat dit voor de volksgezondheid betekent, daar hebben zij geen boodschap aan.

Er worden miljarden euro's subsidies uitgegeven voor een product dat miljarden euro's aan kosten voor de samenleving veroorzaakt (bijvoorbeeld voor de volksgezondheid, in het verkeer en voor het verzekeringswezen). Hoe absurd kun je het maken!

Dingeman Korf

Laat de ene hand niet weten wat de andere doet

EUROPA BLIJFT WIJN SUBSIDIËREN

De Europese wijnindustrie heeft al tientallen jaren forse subsidies van "Europa" ontvangen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De huidige EU-commissaris van Landbouw, Hogan, heeft onlangs zijn voorstellen voor het GLB voor de periode 2021 - 2027 bekend gemaakt. Daarin voortzetting van de subsidiëring van de wijnbouw.

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB, of CAP op zijn Engels) neemt 40 procent van het totale EU budget voor zijn rekening. Er gaan dan ook al jaren stemmen op om op Landbouw te bezuinigen. De doelstellingen van het GLB waren oorspronkelijk inkomenssteun voor de boeren, plat-

telandontwikkeling en Europa minder afhankelijk maken van de import van agrarische producten. De inkomenssteun wordt gebaseerd op het aantal hectaren, onafhankelijk van de vraag wat er op die hectaren verbouwd wordt. Daardoor worden ook brouwergerst en wijndruiven gesubsidieerd. Dat terwijl een andere eurocommissaris de consumptie van alcohol probeert af te remmen.

Omdat met name de wijnboeren profijt trokken van het GLB, heeft dit geleid tot overproductie van wijn. Er wordt in Europa meer wijn geproduceerd dan er gedronken wordt. Daarom heeft het GLB het bevorderen van de export van wijn naar landen buiten de EU, aan zijn doelstellingen toegevoegd.

VERANDERING G O

Zoals reeds in het vorige nummer aangekondigd, is de huidige jaargang van de G O de laatste die gedrukt op papier zal verschijnen. Steeds meer organisaties gaan de laatste jaren het contact met hun leden of donateurs onderhouden langs elektronische weg. Zelfs dagbladen gaan gedeeltelijk die kant op, met een elektronische versie naast de papieren.

Toen in een ver verleden de G O nog om de twee weken verscheen, konden wij nog redelijk actueel zijn in onze commentaren. Met het huidige tweemaandelijks blad is dat een illusie. Een elektronische versie kan verschijnen zodra daar reden toe is, desnoods een week na de vorige. We kunnen dus beter aanhaken bij de actualiteit.

Verder is de omvang niet gebonden aan vier of acht pagina's. De redacteur behoeft dus geen tekst voor een vast aantal pagina's te verzamelen. En tenslotte : de alsmaar stijgende verzendkosten komen te vervallen.

Wanneer u ervoor zorgt dat wij beschikken over uw e-mail adres, dan zorgen wij voor de rest.

ZWITSERLAND HEEFT ALCOHOLADVIES VERLAAGD

Begin juli heeft de Eidgenössische Kommission für Alkoholfragen (EKAL) zijn advies voor verstandig alcoholgebruik aangepast. Tot dat moment luidde het advies maximaal 3 standaardglazen drank per dag voor mannen en 2 glazen voor vrouwen. In het licht van de toegenomen wetenschappelijke kennis over de effecten van alcoholgebruik, achtte men dat toch wat te veel. Het nieuwe advies luidt 2 glazen voor mannen en 1 glas voor vrouwen. Daarbij elke week twee dagen geheel zonder alcohol. Daarmee komt de nieuwe richtlijn op 10 glazen per week voor mannen en 5 glazen per week voor vrouwen.

Tot slot de bekende, internationale waarschuwing : in het geheel geen alcohol voor vrouwen die zwanger zijn, borstvoeding geven of zwanger willen worden. En geen alcohol voor jongeren onder de 16 jaar. Bij dit laatste volgt EKAL dus niet de Europese landen die op grond van de nieuwste wetenschappelijke kennis de leeftijdsgrens op 18 jaar hebben gesteld.

**ZWAKKE ARGUMENTEN WORDEN
NIET STERKER ALS JE ZE
VAKER OF HARDER ROEPT**

GLAZEN TELLEN OM MINDER TE DRINKEN

Veel forse drinkers die hun alcoholconsumptie willen verminderen, slagen daar ondanks alle goede bedoelingen niet in. Reden voor een team onderzoekers van de Australische Curtin University om een aantal aanbevelingen voor consumptievermindering met elkaar te vergelijken naar effectiviteit.

Het team onder leiding van prof. S. Pettigrew onderzocht 1328 volwassen Australische drinkers. De verrassende conclusie was dat het tellen van het aantal glazen dat je drinkt, de meest effectieve manier is om je alcoholgebruik te minderen.

De onderzoekers vergeleken 16 verschillende strategieën voor consumptievermindering. Daarvan bleken er 11 niet effectief te zijn. Dat waren voornamelijk oude huismiddeltjes als eten bij het drinken, langzaam drinken, om en om drinken van water en drank, vermijden van het door elkaar drinken van verschillende dranken, enzovoorts. Bij deze huismiddeltjes waren er vier die leidden tot méér drinken. Daaronder ook het aanwijzen van een "bob" voor de terugreis. Iets waarvoor jaren geleden, bij het

invoeren van het bob-systeem al was gewaarschuwd.

Slechts één strategie resulteerde daadwerkelijk in een vermindering van de consumptie : het tellen van de drankjes. Wel hadden de drinkers enige gewinning aan de methode nodig. Na verloop van tijd werkte de methode beter dan direct bij het begin. De methode bleek werkzaam in verschillende demografische groepen (mannen, vrouwen, hogere of lagere sociaal-economische klasse, enz).

Het lijkt dat hiermee een goedkope en gemakkelijk uitvoerbare methode voor matiging van het alcoholgebruik bij personen dat zelf willen is gevonden. Maar gezien het relatief geringe aantal proefpersonen, zouden Pettigrew cs. hun methode eerst nog op een groter aantal proefpersonen moeten uittesten.

In memoriam

Rob Peereboom

Op dinsdag 10 juli overleed Angob-secretaris Rob Peereboom. Daarmee kwam een einde aan een leven waarin vanaf de jeugd drankbestrijding en geheelonthouding een belangrijke plaats hadden gehad.

Rob was begonnen bij de g.o.jongerenorganisatie AnJo. Toen er in 1962 een viertal vacatures in het hoofdbestuur van de ANGOB waren ontstaan, kwam Rob tegelijk met Koert Groen, Theo Walraven en Dingeman Korf in het bestuur van de ANGOB. Alle vier kenden zij elkaar uit de AnJo, waar Rob en Dingeman ook al in het bestuur hadden samengewerkt.

Sinds 1962 heeft Rob een veelheid van functies vervuld voor de ANGOB. Toen in 1971 een vacature ontstond in het bestuur van de Stichting Angob Vakantietoord ('t Spoek), was Rob bereid om als één van de afgevaar-

digden van het hoofdbestuur, zitting te nemen in het bestuur van het vakantietoord. Toen in 1972 Angob-voorzitter Henk van Duuren overleed, werd Rob voorzitter van de ANGOB. Later deed Rob daarnaast een tijdje de administratie van "de Geheelonthouder" en schiep orde in de chaos die daar was ontstaan. Bij het aftreden van de secretaris van de ANGOB werd het bestuur gereorganiseerd. Rob werd secretaris en Dingeman voorzitter (met ingang van 1 januari 1994).

Met het overlijden van Rob is een bestuursperiode van 56 jaar afgelopen. Een periode waaruit veel gebeurtenissen te memorieren vallen waaraan Rob een grote bijdrage leverde. Wij noemen hier slechts de herdenking van het 100-jarig bestaan van de ANGOB in 1997, en de samenvoeging van ANGOB en vakantietoord tot een juridische eenheid (2007).

De diverse sprekers bij de crematieplechtigheid op 17 juli in Heerhugowaard, belichtten allen een ander aspect van Rob's persoonlijkheid en activiteiten. Van zijn activiteiten in de AnJo tot zijn verdiensten voor het vakantietoord, van zijn persoonlijkheid als mens tot zijn levensloop als Angob bestuurder.

De ANGOB is Rob bijzonder veel dank verschuldigd. Moge onze dankbaarheid de nabestaanden sterken.

UITDROGING EN ALCOHOL BEIDE GEVAAR IN HET VERKEER

We hebben een warme en droge zomer achter de rug. Dat deed de vraag rijzen wat dit voor het verkeer betekende, voor de weg, de band, de chauffeur. Het bleek dat uitdroging de verkeersvaardigheid van de chauffeur aantast. Sommige bladen schreven dat chauffeurs met uitdrogingsverschijnselen net zo slecht reden als met 0,8 promille alcohol.

Op voorhand valt op te merken dat de mate van achteruitgang van de verkeersvaardigheid afhankelijk zal zijn van de mate van uitdroging. Het effect van niet nader gespecificeerde uitdroging gelijkstellen aan het effect van 0,8 promille alcohol, is vanuit wetenschappelijk gezichtspunt een slag in de lucht. Maar waar komt dit verhaal dan vandaan?

De oorsprong van die 0,8 promille ligt bij een publicatie van de universiteit van Loughborough uit 2015. Een twaalfstal vrijwilligers bleek bereid om zichzelf aan uitdroging te onderwerpen en vervolgens op rijvaardigheid getest te worden in een simulator. Een dergelijk gering aantal testpersonen kan natuurlijk nooit leiden tot statistisch betrouwbare uitspraken. Het blijft bij een indicatie. Uit het experiment bleek dat het aantal verkeersongevallen ruim verdubbeld door de uitdroging. Zo kwam de auto vaker in de berm terecht, werd er te laat geremd of bochten met te hoge snelheid genomen. Het rijgedrag kwam ongeveer overeen met dat van een bestuurder met 0,8 promille bloedalcoholgehalte.

Volwassenen hebben dagelijks anderhalf tot twee liter vocht nodig. Bij warm weer is de kans op uitdroging groter omdat je meer vocht verliest. De symptomen van uitdroging merk je niet

snel. Uitdroging van het lichaam komt voor in heel veel gradaties. Als je veel zweet raak je daarnaast ook veel zout kwijt.

Symptomen van uitdroging zijn duizeligheid, hoofdpijn, snellere ademhaling, spierkrampen, hartritme stoornissen, koude en klamme handen en voeten, en donkere urine. Bovendien kun je slaperig, verward en prikkelbaar worden. Sommige van deze symptomen zijn dezelfde als na alcoholgebruik. Uitdroging en alcoholgebruik leiden beide tot vermindering van de rijvaardigheid.

Alcohol doet echter iets heel anders met je lichaam dan uitdroging. Om op basis van gemaakte rijfouten te zeggen dat je mate van uitdroging overeenkomt met een bepaald alcoholpromillage is daarom onzin. Uitdroging leidt tot vermindering van de bloedstroom naar de organen, alcohol werkt vooral in op hersenen en zenuwstelsel, dus op de verbindingen tussen de organen. Zo leidt alcohol tot trager reageren en tot een tunnelblik (en alcoholische overmoed) als belangrijke oorzaken van verkeersongevallen. Bij uitdroging is het vooral de slaperigheid die tot verkeersongevallen leidt.

Kortom: uitdroging en alcoholinvoer vormen beide een gevaar voor de verkeersveiligheid, maar via heel verschillende mechanismen.

Dingeman Korf

CANNABISBIER : STONED IN PLAATS VAN DRONKEN

In Canada mag vanaf 17 oktober ongestraft wiet gerookt worden. De regering van Justin Trudeau legaliseert vanaf die datum het "recreatief" gebruik van de drug. Tal van avonturiers zijn inmiddels bezig met het ontwikkelen van "cannabisbier".

Marihuana zou volgens experts een miljardenindustrie worden. Als het ware een tweede tabaksindustrie. Her en der in het land trachten gewiekste ondernemers bij de ontwikkeling aan te haken door zelf wietproducten te ontwikkelen. Eén van de opvallendste projecten is dat van een bedrijf in Ontario dat bezig is een "cannabisbier" te ontwikkelen.

Als grondstof gebruikt men takken, stam en wortels van de cannabisplant. Delen die door de wietrokers worden weggegooid. Zeer milieubewust dus. Daar komen dan hop, water en gist bij. Bij het proces ontstaat ook alcohol, maar die wordt in het verloop van de bereiding verwijderd. Het eindresultaat is een alcoholvrij drankje, waar je dus niet dronken van kunt worden. Maar je wordt er wel "stoned" van. Het ene roesmiddel ingevuld voor het andere roesmiddel.

Wat is het toch in de mens dat hij een roes blijft zoeken, hoewel hij weet dat het slecht voor hem is?

ALCOHOL EN CANNABIS VER-
HOGEN DE RISICOBEREIDHEID

"Een helendal zeer belachelijk soort smoes"

Aan bovenstaande uitdrukking uit de TV-serie Paulus de boskabouter moesten wij denken naar aanleiding van het verweer van een student tegen de inbeslagname van zijn rijbewijs.

De student werd twee keer betrapt op rijden onder invloed. Daar werd zijn rijbewijs voor in beslag genomen. Hij stapte naar de rechter om dat aan te vechten. Het CBR had er volgens hem rekening mee moeten houden dat hij student is. "Onder studenten wordt soms flink gedronken, maar dat maakt hen nog geen alcoholisten".

De rechter vond de argumentatie niet relevant. Het rijbewijs was ingetrokken omdat het gaat om de gevaren van alcoholgebruik voor de verkeersveiligheid. Intrekking van het rijbewijs is geen kwalificatie als alcoholist.

BIER STUNTARTIKEL BIJ UITSTEK

Supermarkten haalden in de eerste zes maanden van dit jaar 23,3 procent van hun omzet uit producten die tijdelijk lager geprijsd waren. Dat percentage was nog nooit zo hoog volgens onderzoeksbureau IRI. Bier behoorde tot de top-tien van aanbiedingen.

Tien jaar geleden waren aanbiedingen goed voor 13 procent van de omzet. Vorig jaar was dat opgelopen tot 22,5 procent, en nu over het eerste halfjaar 23,3 procent. Dat percentage varieert echter per product. Het hoogste percentage wordt bereikt door zonnebrandmiddelen. Daarvan werd het afgelopen halfjaar maar liefst 64,8 procent via aanbiedingen verkocht. Maar zonnebrand is een relatief klein product, daar valt geen grote omzet mee te halen. Wel een zeer geschikt product om als lokkertje te fungeren, om klanten naar je winkel te trekken. Vandaar de vele aanbiedingen.

Op de tweede plaats staan wasmiddelen. Daarvan wordt 59,3 procent via aanbiedingen verkocht. Deze vormen een relatief groot product, de omzet zet echt zoden aan de dijk. Dan is een kleine winstmarge voor een beperkte tijd toch zinvol.

Bier staat op de vierde plaats. Van de totale omzet vindt 46,7 procent plaats via stuntverkoop. Bijna de helft dus. En het is geen seizoensartikel als zonnebrand, de verkoop gaat het hele jaar door. Dat levert voor de supermarkten een enorme omzet. Een verbod op stuntprijzen voor bier, kan dan ook een flinke bijdrage leveren aan de matiging van de Nederlandse alcoholconsumptie.

Wijn staat op de achtste plaats van de stuntartikelen, met 41 procent van de omzet tegen gereduceerde prijs. Koffie sluit de top-tien af, met 37,8 procent tegen gereduceerde prijs.

Gezien de plaats van twee alcoholhoudende dranken, bier en wijn, bij de top-tien van stuntartikelen, valt uit het gezichtspunt van de volksgezondheid een verbod op stuntprijzen voor alcoholhoudende dranken serieus te overwegen.

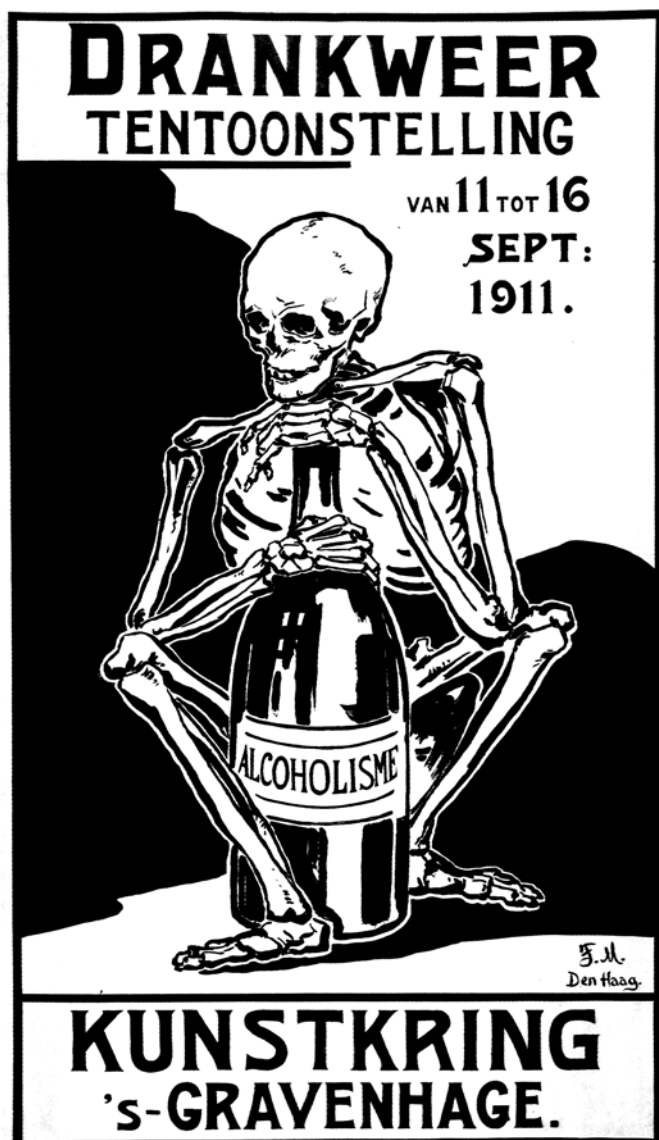
Dingeman Korf

FEITEN EN COMMENTAREN OVER ALCOHOL EN DRUGS

118-de jaargang no. 3

oktober-december 2018

AFSCHEID VAN HET PAPIER

Honderdachtien jaar geleden verscheen het eerste nummer van de G O (toen nog voluit "de Geheel-Onthouder" geheten), vandaag verschijnt zoals al enkele malen aangekondigd het laatste gedrukte nummer. Tijd voor een nostalgische terugblik.

Destijds was er nog maar weinig kennis onder de bevolking over de effecten van alcoholconsumptie op het lichaam en op de samenleving. De ANGOB wilde in die leemte voorzien door het uitgeven van een voorlichtingsblad. Dat blad zou de risico's van alcoholgebruik en de voordelen van een alcoholvrije leefstijl bekend moeten maken.

Om aan de doelstelling gevolg te geven bevatte het blad enerzijds berichten over ziekte en ellende in de gezinnen door alcoholgebruik, en anderzijds artikelen over gezond consumeren en sporten als tegenwicht. Veel geheelonthouders-sportverenigingen hadden hun oorsprong in de eerste 30 jaren van de vorige eeuw.

In dit blad hebben wij op de volgende bladzijden enkele voorbeelden bijeengebracht van het uiterlijk van de G O uit de jaren 1916 tot 1993. In het begin verscheen de G O op krantenpapier in groot (kranten)formaat. Dat betekende voor het huidige nummer: de pagina's verkleinen tot op het huidige formaat. Bovendien lagen de kranten opgevouwen in het archief. Wij maken hierbij onze excuses voor de kwaliteit van de kopieën. En tevens excuses tegenover de lezers die een vergrootglas nodig hebben om wat van de teksten te kunnen ontcijferen.

Tot aan de tweede wereldoorlog verscheen de G O wekelijks, daarna éénmaal in de twee weken. Met ingang van 1983 werd ter besparing op de portokosten de G O een maandblad (met tweemaal zoveel pagina's) en gedrukt op wat beter papier. Negen jaar later moesten wij alweer beslissen om de verschijningsfrequentie te verlagen, namelijk naar eens per twee maanden. De portokosten waren fors gestegen, zowel door het feit dat steeds minder afdelingen de G O nog persoonlijk bij de abonnees bezorgden, als door de verhoging van de PTT-tarieven.

Niet alleen het uiterlijk van de G O veranderde met de loop der jaren, ook de inhoud. Immers de ontwikkeling van de maatschappij stond niet stil. Dus de G O evolueerde mee. Minder schetsen van alcoholellende, meer individuele geschiedenissen. Meer berichten over de uitkomsten van wetenschappelijke onderzoeken. Meer commentaren over en kritiek op de alcoholreclame. En vooral de laatste paar jaren meer kritiek op de druk van de alcohollobby op het politieke beleid.

De laatste tijd zien wij ook dat allerlei kleine verenigingen en stichtingen hun papieren ledenblad opheffen en overgaan op digitale berichtgeving aan hun leden of donateurs. Zelfs dagbladen gaan gedeeltelijk die kant op, met een digitale versie naast de papieren. De voordelen zijn vele. Het gaat sneller, de berichtgeving is dus actueler. Het archief neemt nauwelijks ruimte meer in. De redacteur is niet gebonden aan een aantal pagina's dat gevuld moet worden (in ons geval 8). Hij kan een erg belangrijk bericht meteen afzenden. Verder is er het financiële voordeel: druk- en verzendkosten komen te vervallen.

Voor de ANGOB is het moment van omschakeling nu gekomen. Als afscheid doen wij u dit nostalgische nummer toekomen.

dr.ir. Dingeman Korf

Het sprookje van silicium weer opgedoken

Afgelopen oktober lanceerde een Belgische website het "nieuws" dat bier goed voor je botten zou zijn. Een bewering die enkele jaren geleden ook al eens werd gelanceerd, toen als onwaar onmaskerd werd en in de prullenmand verdween. Nu proberen één of meer Belgische brouwerijen opnieuw met die onwaarheid hun product te promoten.

De redenering van de brouwers is als volgt : bier bevat relatief veel silicium en silicium is goed voor sterke botten. Dus is bier goed voor sterke botten. Die redenering klopt echter niet. In de eerste plaats bevat bijna alle plantenmateriaal silicium. Een tekort aan silicium komt daardoor bijna nooit voor. En in de tweede plaats verzwakt alcohol de botten, het leidt tot een lagere botdichtheid en daardoor tot meer kans op breuken. Bovendien vergroot alcohol de kans op vallen.

Alleen alcoholvrij bier zou dus een gunstig effect op de botten kunnen hebben.

Alcoholbranche had inspraak bij totstandkoming

PREVENTIEAKKOORD : VEEL MOOIE WOORDEN, WEINIG HARDE MAATREGELLEN

De meeste Nederlanders drinken meer alcohol dan gezond is. Roken, overgewicht en alcoholgebruik vormen de drie grootste bedreigingen voor de volksgezondheid. Het Nationaal Preventieakkoord, dat 23 november werd uitgebracht, beoogt aan die situatie een eind te maken.

Het akkoord omvat een pakket van afspraken en maatregelen om de overconsumptie op de drie terreinen terug te dringen. Staatssecretaris Blokhuis onderstreept de urgentie van maatregelen : *"Roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik veroorzaken grote gezondheidsproblemen voor heel veel mensen. Jaarlijks sterven zo'n 20.000 Nederlanders door roken. Overgewicht staat op twee als de belangrijkste oorzaak van bijvoorbeeld hart- en vaatziekten, en zelfs van 40 procent van alle gevallen van diabetes type 2. Alcohol veroorzaakt jaarlijks zo'n 3000 gevallen van kanker en is de hoofleverancier van de verslavingszorg. De urgentie is dus hoog."*

Wie denkt dat de hoge urgentie

waar de staatssecretaris van rept, geleid heeft tot het opnemen van de meest effectieve maatregelen tegen overconsumptie, heeft het echter mis. Effectieve maatregelen als accijnsverhoging, of vermindering van het aantal verkooppunten, ontbreken in het "akkoord". Ook de aanpak van de alcoholreclame gaat met een fluwelen handschoen. Bij de amateursport zou de reclame langs de velden moeten verdwijnen (dat zou ons inziens bij alle sportvelden moeten gebeuren). De aanpak van prijsstunten met alcohol (bier) gaat eveneens met een fluwelen handschoen : maximaal 25 procent korting blijft toegestaan.

De alcoholbranche heeft een fors stempel op het "akkoord" weten te zetten. Om prof. Wiers, hoogleraar ontwikkelingspsychologie aan de universiteit van Amsterdam te citeren : *"wil je serieuze maatregelen nemen, dan moet je niet alles laten verdunnen door de drankindustrie. Dan praten ze eindeloos en komt er iets uit als een prijsverhoging van vijf cent"*.

De ambities van het preventieakkoord gaan volgens het RIVM verder dan wat met de genoemde maatregelen bereikt kan worden. Zo is de ambitie dat minderjarigen en zwangeren tegen 2040 in het geheel geen alcohol meer drinken, zo zou de leeftijdsgrens voor 100 procent moeten worden nageleefd, enzovoorts. Dat kan met de voorliggende maatregelen niet bereikt worden.

Opvallend afwezig in het preventieakkoord : handhaving van het verbod op alcoholverstrekking buiten horecabedrijven en slijterijen. Aan de plannen van de VVD (Ziengs) om alcoholverstrekking door kappers, boekhandels en dergelijke mogelijk te maken, wordt op voorhand niets in de weg gelegd. Maar het staat wel loodrecht op de gewenste vermindering van het aantal verstrekkingpunten in het kader van het alcoholbeleid.

Dingeman Korf

OPROEP OM ETIKETTERING ALCOHOLHOUDENDE DRANKEN EINDELIJK TE REGELLEN

Tijdens een bijeenkomst van het Europees parlement, begin november gehouden, heeft Europarlementariër B. Borzan de Europese Commissie opgeroepen ervoor te zorgen dat de regels voor de etikettering van consumptieartikelen, nu eindelijk ook worden toegepast op alcoholhoudende dranken.

De kwestie sleept al jaren. In 2011 keurden de Europese Instellingen de verordening goed die vereist dat op alle levensmiddelen en dranken voedselinformatie wordt verstrekt aan consumenten. Die verplichting zou ingaan per 1 januari 2014. De alcoholsector verzette zich hier hevig tegen, en kreeg als enige sector voorlopig uitstel van deze verplichting.

Intussen deed de Europese Commissie nader onderzoek naar de economische en juridische aspecten van de zaak, en bracht in maart 2017 rapport uit. Daarin werd geconcludeerd dat er geen objectieve gronden zijn die rechtvaardigen dat alcohol van die verplichting vrijgesteld mag worden.

De Europese Commissie heeft de alcoholproducenten vervolgens een jaar de tijd gegeven om de zaak door middel van zelfregulering aan te pakken. In maart van dit jaar (2018) kwam de industrie met een voortel voor zelfregulering. Wij berichtten daarover in het vorige nummer van dit blad. Van gelijke regels voor alle producenten van consumptieartike-

len is in het voorstel geen sprake. Zo zouden producenten van alcoholhoudende dranken zelf mogen kiezen of zij de ingrediëntendeclaratie op de verpakking of op hun internet website vermelden. Het laatste zou er op neerkomen dat de informatie buiten spel gezet wordt bij de beslissing om tot aankoop over te gaan. Want praktisch niemand raadpleegt het Internet in de supermarkt.

Door de producenten van drank de gelegenheid te bieden tot vermelding op het Internet, ontduikt de branche feitelijk de verplichting tot volledige informatie van de consument. Van een gelijk speelveld voor alle aanbieders van consumptieartikelen is nog steeds geen sprake, want producenten van niet-alcoholhoudende consumptieartikelen zijn verplicht de ingrediëntendeclaratie op de verpakking te vermelden. Of zoals Borzan het formuleert *"Wij zijn van mening dat de EU een gelijk speelveld moet bieden aan alle marktdeelnemers en niet de producenten van één categorie goederen mag bevoordelen"*.

COLOFON

De GO : driemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880. Postabonnement € 10,- per jaar. **Verantwoordelijk eindredacteur:** Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl **Artikelen voorgaande nummers:** www.angob.nl

DE GEHEELONTHOUDER

ORGAAN VAN DEN ALGEMEENEN NEDERLANDSCHEN GEHEELONTHOUDERSBOND

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs per jaar fr. p. binnenland f2.50,
voor 't buitenland f4.50.
Kolportageprijs 1 ex. 3 ct.; 10 ex. 27½ ct.; 25 ex. 65 ct.;
50 ex. f1.25; 100 ex. f2.40; 500 ex. f11.75.
Franko toezending.

Redactie:

Mw. S. RUGAART-HOLWERDA en J. C. RUGAART,
Apeldoorn, Prins Mauritslaan 21.

Administratie:

C. SLOP, Van Beuningstraat 207, Amsterdam.
Postchèque- en Girodienst 49058.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van 1—5 regels 50 ct.
Elke regel meer 10 ct.
Advertentiën kunnen tot uiterlijk Dinsdag worden
ingezonden aan de Drukkerij van De Geheel-
onthouder, Hoofdstraat 127, Apeldoorn. + + +

HOOFDBESTUUR. — Prof. Dr. J. VAN REES, Hilversum, 1e Voorz.; A. MARTINUS, J. Camphuystraat 28, 's-Gravenhage, 2e Voorz.; T. VAN DER MEULEN, Otterspad 23, Zaandam, Algemeene Secretaris; Mej. N. MENAGE CHALLA, Nieuwe Niedorp, 2e Sekretaress; Mevr. C. VAN ANROOY-GALLE, Godelindeweg 20, Hilversum, 1ste Penningmeesteres; C. DE JONG, Zuid-Scharwoude, 2e Penningmeester; C. SLOP, Van Beuningstraat 207, Amsterdam; H. E. KASPERS, Gijbsrecht van Amstelstraat 131, Hilversum; Mevrouw S. RUGAART-HOLWERDA, Apeldoorn. — : Brochuredepôt: C. REM Jzn., Velsen.

1897 JUBILEUM-NUMMER 1922

UITGEGEVEN TER GELEGENHEID VAN HET

VIJF-EN-TWINTIG JARIG BESTAAN VAN DEN ALG. NED. GEH. ONTH. BOND

EEN KWART EEUW IDEALISME.

Met het geloof in het hart
en de hand aan den ploeg,
zullen we winnen.

Een kwart eeuw idealisme!

De titel is niet origineel. Men zal hem straks elders gedrukt aantreffen, wat ons nochtans niet weerhouden kan deze woorden als opschrift en aanhef te gebruiken.

Laten we voor ditmaal beginnen met een persoonlijke herinnering. 't Is nog slechts een achttal jaren geleden, dat we onze plaats namen in de rijen van de actieve drankbestrijders. Al waren we vóór dien reeds individueel onthouder, we hadden ons toch nog geen rekenschap gegeven van de betekenis van de nuchterheidsbeweging. Die ging ons vrijwel ongemoeid voorbij. Tot een vergadering, waarin onze vriend en vroeger hoofdbestuurslid J. v. d. Berg het woord voerde, ons de oogen opende voor het alkoholwee en we ons stelden in dienst van zijn bestrijding. 't Was kort voor den noodlotsdatum van het jaar, waarin de onthoudingsbeweging op het hoogtepunt van haar ontwikkeling stond. Kort daarop was 't Augustus en begon de daling, welke tot nu, zij 't dan ook op- en afgaande, heeft standgehouden. Want, laten we eerlijk zijn, het blijde enthousiasme, dat onze beweging vóór den oorlog kenmerkte en dat het sterkste was in de eerste jaren van haar opkomst, is nog niet teruggekeerd. We zouden de laatsten willen zijn om onzen strijders en strijdsters daarvan een verwijt te maken. Er is immers zooveel, dat onze aandacht gespannen houdt, er zijn zooveel geweldige vraagstukken, die op ons afstormen en om oplossing vragen, er is zooveel aanleiding om de toekomst somber in te zien, dat 't haast van zelfsprekend is, dat onze aandacht voor een beweging als de geheel-onthouding verflauwt.

Zie, de pionieren van voor vijf en twintig jaar, zij mogen een moeilijken tijd hebben doorgemaakt, een tijd van veel bespotteling en tegenwerking, zij hadden toch ook nog iets anders, wat wij menschen van dezen tijd niet hadden: de bekoring van het nieuwe. Zij kwamen met een heel nieuwe boodschap tot het volk, met het evangelie van de nuchterheid, een evangelie, dat meer geluk voorspelde, meer welvaart aan de mannen en vrouwen, die 't zouden willen volgen. Dat nieuwe hebben wij niet meer, wij zijn bringers van een bekende boodschap, waarvan o zooveelen zich gemelijk afwenden, niet tot luisteren geneigd, omdat zij 't nu wel zoo langzamerhand weten, althans meenen dat te doen. Heeft daarom wat wij te zeggen hebben minder waarde gekregen en doen we soms beter er maar mee op te houden?

Nee! Duizendmaal neen!

De pionieren van voor vijf en twintig jaar en zij, die in die jaren na hen kwamen, zijn niet voor niets de wegbereiders geweest, zij hebben niet voor niets met een heilige geestdrift hun kracht en hun tijd gegeven en meer dan dat soms, om de onthoudingsidee bij ons volk ingang te doen vinden. Nu, na een kwart eeuw

ONS ORGAAN IN DEN LOOP DER JAREN.

S. RUGAART-HOLWERDA.

J. C. RUGAART.

Foto J. J. Kok

van idealisme, want dat is 't inderdaad geweest, kunnen zij met vreugde terugzien op hun werk, dat rijken oogst gedragen heeft, zichtbaar en onzichtbaar, dit laatste misschien nog het meeste. Zij laten ons een erfenis na, die we als een kostelijk goed hebben te bewaren en..... te vermeerderen, door te wokeren met wat zij ons hebben geleerd. Voortgegaan moet worden aan het werk, dat zij hebben aangevangen, al zullen ook de middelen, waarmede gewerkt zal moeten worden, van anderen aard zijn, de wapens van ander maaksel, dan zij die hebben gekend en aangewend.

De tijden veranderen en daarmede de mensch. Doch wat in die vijf en twintig jaren niet veranderd is en nimmer veranderen zal, is de waarde van de persoonlijkke overtuiging. In 't bijzonder geldt ten aanzien van de onthoudersidee, dit met een kleine variant op een zeer bekende uitdrukking: „wat baat 't of wij ons volk

(gedwongen) tot onthouding voeren, terwijl nochtans in de volksziel niet leeft het geloof in de waarheid van onze boodschap!" We onderschatten daarbij niet de waarde van andere middelen dan de individuele propaganda, het woord van mensch tot mensch, van hart tot hart. Er zal wellicht spoedig een tijd komen, dat men andere middelen dan de louter persoonlijke zal hebben te aanvaarden, op straffe van anders in de achterhoede te komen. Maar daarnaast en daarboven zal steeds blijven staan de waarde van het individuele werk, want zonder dat ene zal 't anders niet tot volle ontwikkeling kunnen komen. Daarvoor is idealisme noodig, geestdrift, volharding en trouw aan onze zaak, zoals de pionieren, die vergrijsden in den dienst van de menschheid, getoond hebben te oezitten en die, gelukkig, ook nu nog gevonden worden, in ruime mate. Evenwel niet over de geheele linie. Bij velen is laksheid en moedeloosheid, niet meer het onmisbare geloof in het noodzakelijke van onzen strijd en in de komst van de uiteindelijke overwinning. En toch, het heilig idealisme zal moeten terugkeeren bij allen, zal de zege ons zijn. Hij wordt ons, 't ligt aan onze menschen om zijn komst te verhaasten.

Met het geloof in het hart en de hand aan den ploeg, schreven we er als motto boven, zullen we winnen.

Met de hand aan den ploeg! Gestaaig arbeidend, zoolang het dag is. Zoals de landman zijn ploeg door de voren drijft, tot zijn heele land omgeploegd en klaar is om het zaad te ontvangen, zoo moeten ook wij beploegen de harten der menschen tot geen plekje meer onberoerd is en gereed om het zaad der onthouding op te nemen. Dan zal 't ontkiemen en dan zullen we kunnen oogsten, duizendvoudig. De arbeid zal zwaar zijn en lang zal de dag wezen. Menige misoogst zal ons nog ten deel vallen, maar dan moeten we volhouden, telkens weer opnieuw uitzaaien, opdat 't eens in een vruchtbaren bodem valt, daar tot wasdom komt en vrucht geeft.

Nog zijn de velden niet wit om te oogsten. 't Scheen of het werk, dat een kwart eeuw geleden werd aangevangen met de oprichting van den Algemeenen Nederlandschen Geheelonthouders Bond, die zich stelde op het radikaal onthoudersstandpunt, zijn hoogtepunt bereikt had.

Doch een zware storm is er overheen getrokken en heeft veel van wat opgebouwd was, vernield. Aan ons de taak te herbouwen niet alleen, maar uit te breiden tevens.

Stilstand is achteruitgang. We moeten vooruit! Men geve zich er wel rekenschap van, dat onze strijd moeilijker zal worden. Hadden onze voorgangers alleen te kampen met spot en hoon, wij zullen tegenover ons vinden de belanghebbenden bij de instandhouding van de drinkgewoonten, die, goed en internationaal georganiseerd, vormen een internationale macht, waartegenover wij slechts als een goed georganiseerde eenheid en met ons idealisme en geloof in het welslagen als wapen, kunnen stand houden. De strijd zal hevig zijn ten slotte, want onze tegenstanders weten, dat 't gaat

DE GEHEEL ONTHOUDER

ORCAAN VAN DEN ALCEM. NED. GEH. ONTH. BOND.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.
Abonnementsprijs per jaar, franko per post . 90 Ct.
Bij VOORUITBESTALING:
Kolportageprijs bij minstens 100 bladen . 90 Ct.
" " " 50 " " " 45 "

Redaktie:
J. VAN DEN BERG, DRYENTER, Sallaadstraat 51.
C. J. POLAK, VOORBURG.
Administratie:
Mej. N. MENAGÉ CHALLA, NIEUWE NIEDORP.

PRIJS DER ADVERTENTIES:
Van 1—5 regels 50 Ct.
Elke regel meer 10
Advertenties kunnen tot uiterlijk Dinsdag worden ingezonden aan de Drukkerij van „De Geheel-Onthouder” Kanaalstraat 7, APELDOORN.

HOOFDBESTUUR: — Prof. Dr. J. VAN REES, Hilversum, Voorz.; J. VAN DEN BERG, Dextent, Algemeene Sekundus; J. LAYERMAN, Steenwijk, Algemeene Sekretaris; Mej. S. HOLWERDA, Pr. Mauritslaan 4, Apeldoorn, 2de Sekreesse; Mevr. C. VAN ANROOY-GALLÉ, Godelindeweg 20, Hilversum, 1ste Penninges; Mej. MENAGÉ CHALLA, N. Nieuworp, 2de Penninges; C. DE JONG, Zuid-Scharwoude, Brochure-depôt; Mr. W. H. A. E. INK SCHUURMAN, te Hilversum, Nassaulaan 19; Y. J. REITSMA, Velsroord (H. K.)

Geluk.

Geluk is een verborgen Schat,
Waarnaar veel menschen zoeken;
Men jaagt het na langs ieder pad
Tot 's werelds verste hoeken.
Slechts enklen volgen 't rechte pad
En — vinden den verborgen Schat!

Geluk is een verborgen Bron,
Die ieder poogt te ontdekken.
Zoo ver de mensch hier trekken kon
Ziet men hem rustloos trekken,
Steeds zoekend naar die ééne Bron:
't Geluk..... of men het vinden kon.

Geluk..... Het is de Zonnestraal,
Die wij rondom ons spreiden;
Geluk is 't hooger Ideaal,
Waaraan we ons leven wijden.
't Geluk, waar elk zoozeer naar streeft,
Vindt hij slechts, die voor anderen leeft.

(Strijdkreet).

NORA.

Een overzicht.

(Vervolg).

III.

IJsland heeft den 1en Januari 1915 de verbodswet met kracht in werking zien treden. De ondervinding heeft geleerd, dat de wet zekere leemten bevatte, waarvan de drinkers hebben weten te profiteren en de alkoholbelanghebbenden gebruik hebben gemaakt om het mislukken van den verbodswet te verkondigen. Er wordt daar blijkbaar overdreven, maar de „Alting” in Ysland heeft een reeks maatregelen genomen om de wet te verscherpen en te voorkomen, dat zij verkeerd wordt toegepast.

In Noorwegen treedt op den voorgrond het rapport der meerderheid en minderheid in de anti-alkohol-kommissie, die in 1910 benoemd werd. Terwijl het rapport der meerderheid niet anders voorstelt dan enkele onbetekenende hervormingen, behoudens de invoering van het gewijzigde „Gothenburger stelsel”, is Zweden het „Brat-systeem” genoemd, vroeg de minderheid om Plaatselijke Keuze. Kort daarop is het woord gegeven aan de Noorweegsche kiezers, die hun parlement voor drie jaren herkozen hebben. Het alkoholvraagstuk heeft een groote rol gespeeld in den loop der verkiezingen. Het resultaat is geweest, dat meer dan de helft der gekozen afgevaardigden georganiseerde onthouders zijn en dat een groot aantal afgevaardigden-niet-onthouders, zich gevoegd hebben bij de voorstellen van de minderheid in deze kommissie. Het is zeer waarschijnlijk, dat de Noorweegsche regering het verbod van sterken drank zal voorstellen, daar de radikale partij in het Parlement de meerderheid heeft en voor deze hervorming is.

In Zweden liepen de gebeurtenissen niet naar den zin der drankbestrijders. Het goevernement vond het niet noodig om een tijdelijke verbodswet van sterke dranken uit te vaardigen, wat gevraagd werd door een buitengewoon Verbodskongres, in Augustus 1915 te Stockholm bijeengeroepen. Het Parlement, of beter, de meerderheid ten voordeele van den alkohol, in de Eerste Kamer, is er in geslaagd de stemming

voor Plaatselijke Keuze te verhinderen, die nadrukkelijk gevraagd was door de Zweedsche drankbestrijders en voorgesteld door de anti-alkoholkommissie.

De kommissie, belast met het bestudeeren van de hervorming van het anti-alkoholonderwijs, heeft haar rapport in 1915 aangeboden en belangrijke voorstellen gedaan, die nog niet door de Regeering of de Kamers besproken zijn.

Tengevolge van den voortdurenden vooruitgang der drankbestrijding in Zweden, hebben de alkoholbelanghebbenden de behoefte gevoeld om zich te organiseren en zij hebben, enkele weken geleden, te Stockholm een vereniging „voor de persoonlijke vrijheid” gesticht, die in werkelijkheid ten doel heeft het alkoholgebruik te bevorderen. De Zweedsche onthouders worden hierdoor niet bevreemd.

(Slot volgt).

Een Teeken des Tijds.

Het Alg. Ned. Studentenweekblad „Minerva” bevat het volgende ingezonden stukje, ondertekend door „Eenige Amsterdamsche Studenten”:

„Geachte Hoofdrektorie.

Wij wilden u een eenvoudige vraag stellen.

Weet u wat studentikoziteit is?

Welnu, we zullen 't u zeggen.

Voordat een fuif begint al dronken te zijn!

Met bier den grond schoon spoelen, en je vrienden te begieten.

Den tijd door te brengen verder met 't debiteeren van 't grootst mogelijke aantal vloeken en schunnigheden.

Aan 't eind van de fuif ergens in een hoek te liggen ronken te midden van je eigen uitbraaksel.”

Het is wel een gunstig teeken des tijds, dat studenten op deze wijze protesteeren tegen de nog geldende begrippen van studentikoziteit. En ook, dat de redaktie van dat weekblad het stukje opneemt zonder enig onderschrift.

Toch moet er nog heel wat gebeuren vóór in deze „meer beschaafde” jeugdkringen het standpunt bereikt is, wat bij georganiseerde arbeiders-jongelieden reeds eenige jaren ten opzichte der drinkgewoonten wordt ingenomen.

Maar van georganiseerde arbeiders mag ook meer verwacht worden. Zij behooren tot een opkomende klasse en zij hebben idealen!

Met de Utrechtsche Geh.-Orth. Tooneelver „Abstinentia” in een Jan Plezier naar Driebergen.

Ja, lezeressen en lezers, dat overkomt niet iedereen en gebeurt evenmin iedereen dag, om met een gezelschap tooneelmenschen, al zijn 't ook dilettanten, mee te mogen reizen naar de plaats, waar de lauweren te oogsten zijn. Zie je, dat voorrecht schijnt slechts voor enkelen te zijn weggelegd. Doch we dienen er direkt aan toe te voegen, dat van de bevoorrechten dan ook eenige opoffering wordt gevraagd. Want van

Utrecht naar Driebergen mag slechts 'n reisje van circa 1½ uur zijn, als men dan, zooals ik, reeds met de tram en dan per spoorlijn heeft gereisd, om zich bij bovenbedoelde „propagandisten” aan te sluiten, om door het houden van 'n spietsje ook 'n weinigje bij te dragen voor ons aller strijd tegen „Koning Alkohol”, dan zeg ik maar, dat je, om mede van de partij te zijn, er ook wat voor moet doen.

• •

Maar wie had ooit gedacht, om op 'n dag in begin van Maart, wanneer Maartsche buien 'n mensch kunnen ringelooien, uit rijden te gaan in een Jan Plezier? Stel je voor een reuzenkar, waar we, wel geteld, met ons veertien waren geborgen, ongeacht nog de voor de tooneeluitvoering noodzakelijke garderobe. Ware 't zomergeweest, voorzeker zou hij menig lezer(es) de wensch zijn opgekomen, om ook van de partij te zijn. 't was echter, den tijd in aanmerking genomen, best weer.

De anderhalf-urige rijtoer werd onder prettig gekout doorgebracht. Het vrouwelijk deel was wel zeer kommunistisch gezind, zoodat de zakjes konfituren menigmaal de ronde deden.

Allen waren zeker van hun propagandistische roeping, n.l. de inwoners van Driebergen door middel van de op te voeren tooneelschets „'n Misstap” dichter te brengen tot den alkoholstrijd. Om dit te bevorderen, moest men zich inderdaad wat opoffering getroosten, want reeds 's middags om 4½ uur moest men vertrekken, wat natuurlijkerwijze voor de vrouwen en mannen nu niet altijd gemakkelijk gaat, als men daarbij weet, dat het op een Donderdag, 'n gewone werkdag, was.

• •

Zoo werd het doel van den tocht bereikt en — evenals een troepje kermisreizigers, — toog men aan het noodzakelijke tooneelwerk, zoodat geen minuut verloren ging. Het was een mooi zaakje, waar de voorstelling zou plaats hebben, maar het tooneel was klein. Doch dat zou van ondergeschikt belang geweest zijn. Van meer en grooter belang toch was het, dat de avond, ook wat de opkomst betreft, goed zou slagen. Wel waren de Utrechtsche kameraden, die de propaganda daarvoor ter hand hadden genomen, zeer optimistisch gestemd. Behalve toch in de plaatselijke pers en door middel van groote biljetten, had men bijna geheel Driebergen onder reclamebiljetten gezet, terwijl men zich eerst had vergewist, dat Donderdagavond een der beste avonden voor een te houden opvoering was.

Edoch, het had niet zoo mogen zijn! Op het uur van aanvang, — half acht, — waren slechts ongeveer 15 bezoekers aanwezig, wat later nog met een even groot aantal werd aangevuld. Het was jammer! Doch waar het jonge element een groot deel van het klein bezoek vormde, kopu we maar, dat „'n Misstap” z'n uitwerking niet zal missen.

• •

Dat wakkere groepje dilettanten sloeg zich er dapper door. Het was reeds om het spel waard, door honderden aanschouwd te worden. We konden maar niet gelooven, dat leden, die voor 't eerst meewerkten, tot de best-spielenden behoor-

DE GEHEEL-ONTHOUDER

ORGAAN V. d. ALG. NEDERLANDSCHER GEHEEL-ONTHOUDERS-BOND

REDACTIE:
Mw. S. RUGAART-
HOLWERDA EN
J. C. RUGAART-
APELDOORN,
BILLITONLAAN 21

ADMINISTRATIE:
H. E. KASPERS,
RIJKSWEG 338
SANTPOORT
POSTCHEQUE - EN
GIRODIENST 49058

Hoofdbestuur: Voorzitter A. MARTINUS Den Haag; Algem. Secretaris E. VAN EIJKERN, Letteroedestraat 41, Haarlem; Algemeen Penningmeester C. DE JONG, St. Pancras, Guro 115907; Brochure-Depotthouder C. REM, Kanaalkade L 47, Velsen-Noord; W. RIJSDORP, Baarn, C. v.d. MOLEN, Winschoten; H. E. KASPERS, Santpoort; S. RUGAART-HOLWERDA en J. C. RUGAART, Apeldoorn.

De Geheel-Onthouder" verschijnt elken Zaterdag. — Abonnementsprijs per jaar fr. p. binnenland f2.—, voor het buitenland f4.50. — Koopportageprijs 1 ex. 3 ct.; 10 ex. 25 ct.; 25 ex. 60 ct.; 50 ex. f1.15; 100 ex. f2.25; 500 ex. f11.— — Prijs van Advertentiën: van 1—5 regels 75 ct., elke regel meer 15 ct. Bij plaatsing van een groot aantal regels op contract groote korting. Vraagt inlichtingen bij den Administrateur. — Advertentiën kunnen aan de Adm. of tot uiterlijk Dinsdag worden ingezonden aan de drukkerij van „De Geheel-Onthouder“, Kanaalstraat 6, Apeldoorn.

VIJF-EN-DERTIG JAAR IDEALISME.

Bondssamenkomst op 30 en 31 Juli 1900 twee-en-dertig in Den Haag.
Herdenking van het XXXV-Jarig Bestaan en Algemeene Vergadering.

A. MARTINUS
BONDVoorzitter
DEN HAAG

EERST DE BEWEGING
— DAN DE BOND. —

J. LAVERMAN

OP HET JUBILEUM-CONGRES SPREKEN:

De Heer A. MARTINUS, over:

„Perspectieven na 35 jaren strijd.“

De Heer Drs. H. L. F. J. VAN DEELEN, over:

„Vrije Jeugdvoorming.“

De Heer ED. PICHAL, over:

„Het alcoholisme in België en zijn bestrijding.“

DRS. H. L. F. J. DEELEN
INSPECTEUR DER VRIJE JEUGDVOORMING
AMSTERDAM

ED. PICHAL
BESTUURDER VAN „HET BLAUWE
KRUIS“ — BRUSSEL.

AL BRANDENDE
VERTEER IK. —

J. VAN REE

PROGRAMMA

CHRONOLOGISCH OVERZICHT.

- Tentoonstelling „Het Boek“.
- Verkooptentoonstelling van kunstzinnige gebruiksvoorwerpen.
- Lustrum-Congres.
- Receptie.
- Algemeene Vergadering, Gebouw De Ruyterstraat 67.
- Feestavond, Gebouw „Amicitia“, Westeinde.
- Bondsmaaltijd: Restaurant „Bazarstraat“, Bazarstraat 19.
- Bondskamp: Kampeerterrein „Ockenburgh“.
- Pic-Nic: Scheveningen.

Reglement Jubileum-Congres

- Op het congres wordt niet gestemd.
- Aan elken inleider wordt 45 minuten toegestaan voor zijn inleiding, welke hij onmiddellijk na afloop afstaat aan den secretaris.
- De debaters geven een resumé van het door hen te spreken woord aan den voorzitter. Deze bepaalt den tijd welke voor debat wordt toegestaan.
Een debater kan over één inleiding slechts éénmaal het woord voeren.
Het slotwoord is aan den inleider.
- Het rooken in de congreszaal is verboden.
- Zonder toegangsbewijs heeft men geen toegang.

Het Congresbestuur:
J. C. RUGAART, Voorzitter.
C. E. v. EYKERN, 1e Secretaris.
W. K. RIJSDORP, 2e Secretaris.

VRIJDAG 29 JULI, 7.30 uur:

Opening Tentoonstelling „Het Boek“. - Verkooptentoonstelling kunstzinnige gebruiksvoorwerpen. - Inleiding van den Heer J. C. Winterink.
Opening door den Heer A. Martinus.
Muziek Trio Nel Driescher.

ZATERDAG 30 JULI:

10 uur: Openstelling van het Congresgebouw De Ruyterstraat 67. - Onmiddellijk bij aankomst spaardoozen en geloofsbriefjes inleveren. - Met congressisten, die tijdig arriveeren, wandelingen door Den Haag.
1.30 uur: Jubileum-Congres. 5.30 uur: Receptie.
6.30 uur: Broodmaaltijd in het Congresgebouw.
8 uur precies: Feestavond.

ZONDAG 31 JULI:

8.30 uur: Algemeene Vergadering.
1 uur: Zang van „De Onthoudersstem“.
1.30 uur: Diner in Restaurant „Bazarstraat“, Bazarstraat 19.

3 uur: Uittocht naar Scheveningen.

Tentoonstelling „Het Boek“, georganiseerd door de Wereld-Bibliotheek. - Verkooptentoonstelling van kunstzinnige gebruiksvoorwerpen met bondsembleem uit de ateliers van het bondslid Henk Meelis.

Het doel van de Wereld-Bibliotheek is om aan allen, die stroven naar ontwikkeling, naar kunst, kennis en inzicht, het goede en goedkope boek te brengen, om ieder de gelegenheid te bieden door haar abonnementen tegen lage prijs langzamerhand een aantal van de beste werken der Wereld-literatuur te verkrijgen.

De Geheelonthouder

REDACTIE: J. Redeker, Tolhuis-
laan 26, Ede, telefoon 08380-9282

ORGaan VAN DE ALGEMENE NEDERLANDSE GEHEEL ONTHOUDERS BOND

Zaterdag 21 maart 1959

Versijnt om de 14 dagen

59ste jaargang — No. 6

ADMINISTRATIE: Joh. ter Maat Sr.,
Madoerastr. 8, Enschede. Giro 849058

Pasen

Schudt ook gij voortaan uw boeien af!

Het is wel een wonderlijke tijd — de weken rond Pasen. We hebben de winterse kou als 't ware nog in onze botten, en dan is daar duidelijk waarneembaar de verandering. Niet alleen dat de eerste voorjaarsbloemen in 't veld en aan de slootkant tekenen van nieuw leven tonen — er is ook bovendien iets in de atmosfeer dat ons zegt: de donkere tijd is voorbij, het licht is weergekeerd, het voorjaar is er!

Dit is in de natuur demonstratie van de overwinning van het leven op de dood.

De Europese mens, die dit natuurgebeuren doordacht heeft en gekomen is tot een christelijke godsdienst, ziet Pasen zeker als feest van overwinning van het leven op de dood. Het natuurgebeuren is hem beeld en gelijkenis geworden van het geestelijke gebeuren. Voor de gelovige christen is Pasen niet de vreugdebodenschap dat de natuur niet sterft en kan, maar wel de heilsbodenschap dat de geest niet sterft en kan.

Natuurlijk ook voor de christen blijft Pasen een geheim, maar zijn geloof zegt hem dat Pasen ook een gewedijde waarheid is.

Goethe laat in het eerste deel van Faust een koor van engelen zingen: Christus is opgestaan, Uit der ontbinding graf: Schudt ook gij voortaan Uw boeien af!

Er zullen talloos velen zijn die het evangelisch verhaal over Pasen niet kunnen aanvaarden; er zelfs geen moeite voor doen er kennis van te nemen. Dat is jammer, want is er een mens die weet wat leven is en dood? Kan iemand het wonderlijk verband doorschouwen van lichaam en ziel?

Laat ik het hier maar bij laten en niet verder gaan met deze beschouwelijheid, maar laat ik u de nuchtere vraag voorleggen: Kent u geen boeien die verbroken dienen te worden? Zo voor u persoonlijk als voor de maatschappij?

Ik ben overtuigd dat ge ze kent en daar ons blad een propaganda-blad is in dienst der drankbestrijding, noem ik het alcoholisme dat zo velen in boeien slaat. En al is dit

„Wo ist Schnapps“

(Uit de Memoires van generaal Albert Orsborn, van het Leger des Heils, in „De Strijdperk“).

... de Heilsoldaat jubelt en zingt niet om een geluk voor te wend — hij is gelukkig. Hij heeft geen borrel nodig om hem aan het zingen te krijgen! Hij behoort tot de grootste geheelonthoudersorganisatie ter wereld. Ik kon mijn lachen niet inhouden bij een voorval tijdens de eerste dagen van de Russische bezetting van Oost-Berlijn. Een groep van onze muzikanten keerde in de avond terug van een samenkomst, en omdat zij gelukkig waren, zongen zij luid toen zij in hun wagen klommen. Twee Russische officieren hoorden dat en gelastten dat zij onmiddellijk moesten vertellen waar zij hun „Schnapps“ bewaarden. Onze mannen protesteerden, zoals Petrus op het Pinksterfeest („Deze mensen zijn niet dronken, zoals gij onderstelt“). Toch doorzochten de Russen, met de revolver in de hand, het hele hoofdkwartier en waren zeer ontstemd dat zij geen alcoholische dranken konden vinden. Liederden in de nacht zonder „Schnapps“, dat konden zij eenvoudig niet begrijpen.

... de donkere tijd is voorbij, het licht is weergekeerd, het voorjaar is er!

dan waarachtig niet te vergelijken met het paasgebeuren. Pasen moge ons toch op het hart binden voort te gaan in het vertrouwen dat ook hier de boeien verbroken dienen te worden en indien ge nog geen geheelonthouder (ster) zijt zeggen ook wij: Schudt ook gij voortaan Uw boeien af! A. R.

Opbrengsten accijns op gedistilleerd en bier

De opbrengst van accijns op gedistilleerd bedroeg in december f 18.346.000 (1957: f 17.699.000). De opbrengst over het gehele jaar 1958 was f 145.886.000 (v. j. f 144.075.000). Een meerprijs van f 1.811.000.

De opbrengst van accijns op bier bedroeg in december f 2.379.000 (1957: f 2.863.000). De jaarcijfers, over 1958 (f 34.828.000) geven een lagere opbrengst aan dan voor 1957 (f 37.358.000). Een verschil dus van f 2.530.000.

De bloedproef eist telkens nieuwe slachtoffers! (Vakblad voor Gedistilleerd enz.)

Alcohol helpt niet tegen de kou

Het weekblad Revue schrijft in een artikel over de Noordpool: „Slapzakken en goed onderhouden kleding zijn de beste bescherming tegen koude. Alcohol daarentegen geeft slechts een tijdelijk gevoel van warmte, maar verhoogt in werkelijkheid het bevriezingsgevaar. De bloed-

vaten worden verwijfd, waardoor de lichaamswarmte gemakkelijker kan ontsnappen. Er zijn mensen geweest, die in de poolstreken hun leven verloren, omdat zij hun toevlucht namen tot sterke drank om warm te blijven.“

Deze eenvoudige waarheid wordt niet licht geloofd als wij over dit onderwerp spreken. Misschien heeft het woord van Revue meer gezag dan het onze. U weet het dus: alcohol helpt niet tegen kou! Dat geldt niet alleen voor de Noordpool, maar ook voor ons landje!

Lonken
De schrijver in Revue

Suggestieve reclame is maar alles!

Er wordt tegenwoordig enorm geadverteerd. Een kwart, halve en zelfs hele pagina's. Grote en kleine foto's.

Suggestief tot en met. Een sterk sprekend voorbeeld daarvan is „Ik wil Boilete“. Hulde aan tekenaar en firma.

Tegen „suggestief“ is allerminst bezwaar. Integendeel. Reclame moet inslaan, anders is zij niet goed. Maar zij moet eerlijk zijn, der waarheid getrouw.

Of dat van Amsterdam en Schiedam getuigd kan worden? We wagen 't te betwijfelen. De bier-reclame kennen we. En Schiedam...

Op het ogenblik is Sherry erg in trek.

Over de vreugde van Sherry

De laatste jaren is sherry steeds meer bekend en geliefd geworden. Dat is geen wonder ook, want sherry is een drank met een bijzonder cachet, die zowel door dames als door heren graag gedronken wordt. Sherry is minder zwaar, minder zoet dan port en past op alle momenten van de dag. In de morgen is sherry een welkome drank op recepties, in de namiddag is sherry een vermakelijk aperitief en 's avonds in een ongedwongen sfeer treft sherry precies de juiste toon.

Als u een fles sherry in huis hebt, kunt u nooit in verlegenheid komen als u eens onverwachts gasten krijgt, die u extra goed wilt doen. Met een fles sherry doet u beslist ook niet de verkeerde keus want sherry „doet“ het bij iedereen, overal en altijd.

Twee soorten heeft... Bovenstaande is de tekst van een advertentie in een reclamekrant, van een bekende landelijke firma, speciaal bestemd voor de huisvrouw.

Suggestief, ongeërfeld, maar waarachtig?

Geen concessie, nooit!

Heel Nederland is weer even opgeschrikt door het verschrikkelijke auto-ongeval op de Rijksweg te Woerden. De meldingspost Utrecht had de Woerdense politie reeds gewaarschuwd, dat er een wegpiraat onderweg was. Men was zich er toen nog niet van bewust, welk een drama zou volgen. Enfin, u hebt alles wel uitvoerig in uw dagblad gelezen en nu verontwaardigd niet onder stoelen of banken gestoken. Voor de drankbestrijdersbeweging weer het zoveelste bewijs hoe noodzakelijk onze strijd is.

Wie je ook hoort, een ieder vindt het optreden van de Utrechtse automobilist gelijk staan aan moord en toch... zou er een borrel of een glas bier minder omgedronken zijn? We vrezen van niet.

Maar het Woerdense geval, zo diep-tragisch afgelopen, zal zeker indruk hebben gemaakt en velen aan het denken hebben gezet. Leest u maar eens, wat „Oculus“ in zijn rubriek „De kant van gisteren“ (Algemeen Dagblad) er van vindt:

In elke automobilist moet steeds vaster en hechter de overtuiging groeien dat de alcohol de grootste vijand van de veiligheid op de weg is.

Het kan zijn dat een enkele borrel, een enkel glas bier iemands rijvaardigheid niet noemenswaard vermindert. Wat die ene borrel wel doet is het geven van het eerste deukje in het gevoel van verantwoordelijkheid. Het drinken van die ene borrel maakt het nemen van de tweede gemakkelijker, enzovoorts. We weten, voor zo ver we graag een borrel drinken, dat toch allemaal.

Er zit daarin maar één gevolgtrekking: voor wie met de auto rijden wil is alleen volkomen abstinentie voor en tijdens het rijden verantwoord. Geen concessie, nooit. Niemand weet immers hoe op zekere keer de alcohol u aan het roerend maken kan. Onthouding is een harde regel, maar ook de enige.

Daar is geen woord Frans bij. Oculus verontschuldigt zich voor zijn gepreek, maar wie iets beters weet, moet het dan maar zeggen, vindt hij.

Blokkeren!

We laten nog maar even het woord aan anderen en citeren het Rotterdams Nieuwsblad. De verzorger van de rubriek „In de kijker“ constateert, dat de

aardse justitie niets meer kan uitrichten. Deze man had meteen zichzelf ter dood veroordeeld, maar de maatschappelijke gevolgen zijn daarmee toch nog niet ten einde, zelfs al dekt de verzekering ook nog zo ruim de materiële schade. Er blijft nog altijd een gezin met twee kinderen achter. Dat is ook een restant van deze zaak.

Het moet de bevolking, rijdend of niet, worden ingescherpt, dat onder invloed rijden niet kan en niet mag. Nooit! De justitie doet in dat opzicht haar best, maar de gebeurtenissen van de laatste dagen zetten ons wel voor de moeilijkheid, dat men er zo toch niet eens mee komt.

Een rechter, die zijn taak nauw neemt — en dat doet de Nederlandse — zal het op het ogenblik niet gemakkelijk hebben. Men mag hem niet te veel in de wielen rijden, maar op het gebied van de dronken automobilisten zal hij nog meer dan vroeger toch de wielen moeten blokkeren!

„Kijker“ is van oordeel dat, indien bij een verkeersongeval onder-invoel rijden niet kan en niet mag, men er een aanwijzing in kan vinden, dat de justitie ter beveiliging van het overige verkeer andere en veel strengere normen moet gaan aanleggen, die desnoods voor gaan, dat men iemand, die in staat van dronkenschap een auto blijkt te besturen,

zeer lang, zo niet levenslang het recht ontzegt om andermaal de levens van anderen in de waagschaal te stellen.

Twee aspecten

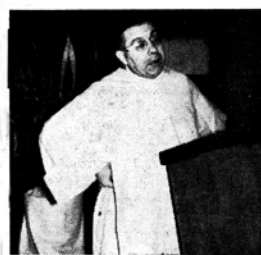
En hiermede zijn de twee aspecten van het alcoholgebruik in het verkeer aangeeroerd. Het eerste en belangrijkste is: de verantwoordelijkheid. Iedere weggebruiker behoort langzamerhand te weten, dat het niet verantwoord is, om ook maar de geringste hoeveelheid alcohol te gebruiken, als hij moet rijden. Ieder gebruik is misbruik. Om met Oculus te spreken: in dit opzicht mag er geen sprake zijn van concessie: nooit! Als het ongeluk te Woerden er toe bijdraagt om velen de ogen te openen in dit opzicht, dan is dat nog een lichtpunt in deze trieste affaire.

Maar er zullen, vrezen we, altijd weggebruikers blijven, die hun verantwoordelijkheid niet voelen en daarmee komen we tot het tweede aspect. Dezulken moeten dan maar uit vrees voor straf het alcoholgebruik nalaten. Erg verheffend is dat niet, dat geven we graag toe, maar het risico van het drinken in het verkeer is te groot om scrupuleus te zijn.

Met de meeste klem dringen wij er dan ook bij de justitionele autoriteiten op aan, om streng te straffen in gevallen van rijden onder de invloed. De meest effectieve straf is het ontzeggen van de rijbevoegdheid voor lange tijd, desnoods voor het leven!

Het Woerdense geval beklemtont de noodzaak van harde maatregelen nog eens weer!

Rr.

Dit is pater de Reys, die zo'n meeslepend betoeg hield op het N.C.A.-congres.

Emancipatie

De Haagse politierechter heeft een vrouw veroordeeld tot 14 dagen onvoorwaardelijk en een jaar ontzegging van de rijbevoegdheid, omdat zij onder invloed van alcohol een auto had bestuurd.

De gevallen, dat een vrouw onder invloed rijdt, zijn gelukkig zeldzaam. Het zal in de toekomst wel vaker voorkomen, nu het alcoholgebruik onder vrouwen toeneemt. Een emancipatie naar de verkeerde kant!

Sterk

In Groningen drong een dronken machinist een woning binnen en overviel de 24-jarige dochter des

Overheid zachte heelmeester bij aanpak alcohol

Toen staatssecretaris Van der Reijden in 1985 zijn concept-nota "Alcohol en samenleving" uitbracht, ontstond er hoop dat de overheid eindelijk een krachtadig beleid ter vermindering van de alcoholproblemen in onze samenleving zou gaan voeren. Immers, de nota bevatte een groot aantal uitspraken die er niet om logen.

Een jaar later hadden wij een andere staatssecretaris van volksgezondheid. Maar de door hem uitgebrachte definitieve versie van de nota, bevatte nog steeds de uitspraak dat de regering van mening was dat alcoholproblemen niet langer als individuele problemen moesten worden aangepakt, maar als maatschappelijk probleem. En voor die aanpak zou een samenhangend pakket van vier soorten beleidsinstrumenten gehanteerd worden. In de eerste plaats zou de kennis omtrent het probleem door voorlichting verbeterd worden. In de tweede plaats de hulpverlening effectiever en vooral vroegtijdiger moeten plaatsvinden. In de derde plaats zou de wetgeving met betrekking tot de verstrekking van alcohol geheel vernieuwd worden. En tenslotte zouden besluiten over de prijs van, en reclame voor alcohol genomen worden.

De start van de voorlichtingscampagne was hoopgevend. Binnen korte tijd wist heel Nederland dat drank meer kapot maakte dan men lief was. Maar na drie seizoenen voorlichting, ging de fut er een beetje uit. De campagnes vertoonden geen originele, nieuwe ideeën meer, en raakten uit de publiciteit. De verbeteringen in de hulpverlening, dreigen momenteel door de bezuinigingen ongedaan te worden gemaakt. En van de toegezegde nieuwe Alcoholwet is inmiddels, zeven jaar later, zelfs nog geen ontwerp verschenen. De enige structurele maatregel die is genomen, is het verbod op alcoholverkoop in benzinstations langs autosnelwegen.

De Tweede Kamer heeft het voorstel om alcoholreclame van de beeldbuis te weren verworpen. De regering probeert via afspraken ("convenanten") met het bedrijfsleven de alcoholreclame wat minder indringend te laten zijn (maar de hoeveelheid reclame neemt toe), en de ergste vormen van opdringerige verkrijgbaarheid tegen te gaan. Maar de regering maakt geen vuist. Zo is er nog steeds geen voorstel ingediend voor het verplicht stellen van een waarschuwende tekst op het etiket, net als bij tabaksartikelen.

De overheid heeft natuurlijk gemengde belangen. Enerzijds incasseert Financiën zo'n 1,8 miljard aan alcoholaccijns en zo'n 1,2 miljard aan BTW op alcoholhoudende dranken. Anderzijds zitten Justitie en Volksgezondheid met de lasten, geschat op circa 2 miljard. Bij de inkomsten voor de overheid, moet men echter bedenken dat vervanging van alcohol door frisdrank, de opbrengst aan BTW niet wezenlijk zal beïnvloeden. Voor de overheid is de balans van de alcohol dus al negatief. Over de particuliere sector praten wij dan nog niet eens.

Bier in supermarkt nog goedkoper geworden

Volgens onlangs gepubliceerde gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is in 2017 de gemiddelde prijs van bier in de supermarkt gedaald en in de horeca gestegen.

In de supermarkten daalde de gemiddelde prijs van 1 liter bier van € 1,49 in 2016 naar € 1,48 in 2017, een daling van 0,6 procent. Een gemiddelde krat bier uit de supermarkt kostte € 10,66.

In de horeca een heel ander beeld. De gemiddelde prijs van een glas bier steeg met 16 eurocent, ofwel 6,5 procent. Precies hetzelfde bier, maar een tegengesteld prijsverloop.

Wij vragen ons af: is de prijsstelling van bier een kwestie van vriendjespolitiek? Of voeren de brouwerijen een uitsterfbeeld tegen de horeca?

Meerderheid van de pilsjes bevat bestrijdingsmiddel glyfosaat

De organisatie Healthy Life heeft 31 biertjes uit Nederlandse supermarkten laten onderzoeken op de aanwezigheid van het omstreden landbouwbestrijdingsmiddel glyfosaat. De uitkomst was verontrustend, van de 31 biertjes bleken er maar liefst 19 glyfosaat te bevatten!

Als het aan de producenten Monsanto en Bayer ligt, wordt er in de land- en tuinbouw kwistig gestrooid met glyfosaat. Het heeft minder bijwerkingen dan de meeste concurrenten. Maar het blijkt inmiddels aanwezig in aarde, water en landbouwproducten. Van daaruit komt het terecht in allerlei consumptieartikelen. Zo ook in bier.

Het hoogste gehalte vonden de onderzoekers in het bier van het Amerikaanse Budweiser, namelijk 8,10 microgram per liter. Volgens de drinkwaterwetgeving mag drinkwater maximaal 0,10 microgram glyfosaat per liter bevatten. Budweiser gaat daar maar liefst 81 keer overheen. Het minst verontreinigd was het Duitse speciaalbier Weihenstephaner met 0,6 microgram. Toch altijd nog zesmaal meer dan de limiet voor drinkwater.

Ook om deze reden kun je beter water drinken dan bier.

JONG DRINKEN EXTRA GEVAARLIJK

Afgelopen zomer verschenen na elkaar drie wetenschappelijke publicaties over effecten van alcohol op jeugdigen. Hoewel zeer verschillend, wezen alle drie op verhoogde vatbaarheid voor langdurige, negatieve effecten bij consumptie op lage leeftijd.

Een team onderzoekers van de Macquarie universiteit in Australië onderzocht de gevolgen van blootstelling van baby's aan alcohol via de moedermelk. Het onderzoek omvatte 5107 baby's die in 2004 waren geboren. Hun ontwikkeling werd gevolgd tot het elfde levensjaar. Zij werden elke twee jaar onderzocht, waarbij gekeken werd naar vocabulaire, redeneren en cognitieve processen. Hun moeders werd gevraagd naar roken, alcoholgebruik en borstvoeding.

Kinderen van moeders die alcohol dronken in de periode dat zij borstvoeding gaven, bleken op hun 6de of 7de leeftijdsjaar verlaagde redentatiescores te hebben. Op hun 10de of 11de jaar werden die verminderde redentatiescores niet meer aangetroffen. De onderzoekers veronderstellen dat de kinderen door het krijgen van onderwijs hun geestelijke achterstand inhalen.

Een ander onderzoek was afkomstig uit Finland, en omvatte 62 jongeren. Onder hen 35 forse drinkers. Onderzocht werd hun metaboliëetprofiel, met andere woorden wat doet het lichaam met de stoffen die het binnenkrijgt. Daarnaast werden van hun hersenen MRI-scans gemaakt.

Veranderingen in het metaboliëetprofiel werden waargenomen, zelfs bij jongeren die alcohol consumeerden op een niveau dat sociaal aanvaard is. Dit

wijst er op dat de stofwisseling bij drinkers geleidelijk langs andere (neven) routes gestuurd gaat worden. Volgens onderzoeker Heikkinen kan hierdoor in een heel vroeg stadium de ontwikkeling van afhankelijkheid ontdekt worden.

Het derde onderzoek omvatte 9453 adolescenten in Australië en Nieuw-Zeeland en werd geleid door dr. E. Silins. Het bleek dat als de proefpersonen vóór hun 17-de wekelijks alcohol dronken, zij als volwassenen vaker allerlei problemen met alcohol kregen dan de proefpersonen die pas op latere leeftijd waren begonnen met drinken. Zo hadden de vroege beginners twee- tot driemaal meer kans op binge-drinken en rijden onder invloed, maar ook op ruzie en geweldpleging. Afhankelijkheid van, en verslaving aan alcohol traden in deze groep ook vaker op dan bij de late beginners en de nooit beginners.

Uitstellen van alcoholgebruik tijdens de adolescentie, heeft dus voordelen op volwassen leeftijd. Volgens dr. Silins geeft het een weerstand tegen schadelijk drinkgedrag de gelegenheid om tot volle wasdom te komen. Zijn onderzoek ontkracht de mythe dat experimenteren met alcohol in je tienerjaren verantwoord drinken bevordert. Ouders die hun kinderen thuis op jonge leeftijd leren drinken, zijn dus volstrekt onverantwoord bezig.

Dingeman Korf

Minder alcohol gedronken, meer sterfte aan alcoholverslaving

Hierboven staan twee tegenstrijdig klinkende krantenkoppen, beide betrekking hebbend op de periode voorafgaand aan 2017. Voor de gemiddelde krantenlezer een verwarrende zaak. Gaat het nu de goede of de verkeerde kant op met de alcoholproblemen in ons land?

Volgens het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) gaat het de goede kant op. Het instituut vergeleek de gemiddelde alcoholconsumptie van de periode 2007-2010 met die over de periode 2012-2016. Dat gaf een daling van ruim 19 procent te zien. Inderdaad een forse daling. Maar in de tussentijd was de wettelijke leeftijd waarop jongeren alcohol verstrekt mogen krijgen, verhoogd van 16 naar 18 jaar. Het aantal potentiële consumenten was dus flink afgenomen. Wanneer daar rekening mee wordt gehouden, bedraagt de daling van de consumptie geen 19 procent maar slechts 12 procent.

De sterftestatistiek laten een forse toename van de alcoholsterfte zien van 2010 tot en met 2016. Een deel

van die toename is veroorzaakt door een wijziging van de registratiecriteria met ingang van 2013. Toen werden die criteria in overeenstemming gebracht met die van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO). Een forse stijging van de geregistreerde alcoholsterfte was het gevolg. Om het verloop van de sterfte met de jaren te volgen, kunnen we dus niet verder teruggaan dan tot 2013.

In 2013 stierven 338 mannen en 100 vrouwen aan alcoholverslaving. In 2016 was dat aantal toegenomen tot 386 mannen en 125 vrouwen. Een toename van 17 procent. Dit betreft uitsluitend de sterfte aan alcoholverslaving, niet de sterfte aan door alcohol veroorzaakte ziekten als levercirrhose en diverse vormen van kanker.